

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 38 (949)

Субота, 19 верасня 1953 года

Цана 50 кап.

Вялікая ўсенародная задача

Увесь савецкі народ з гарачым адорэннем сустраў пастанову Пленума Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза «Аб мерах далейшага развіцця сельскай гаспадаркі СССР». Гэтая пастанова значнае сабой новы ўздым магутнасці нашай краіны, вызначае новыя шляхі і напяхавы рух да камунізму.

Ціпер, — гаворыцца ў пастанове Пленума Цэнтральнага Камітэта КПСС, — калі ў нашай краіне створана магутная тэхнічна дасканалая цяжкае індустрыя і значна ўмацаваліся калгасы, ёсць усе ўмовы для таго, каб на гэтай базе забяспечыць круты ўздым усіх галін сельскай гаспадаркі і на працягу двух-трых год рэзка павялічыць забеспячэнне ўсяго насельніцтва нашай краіны харчовымі таварамі і разам з тым забяспечыць усеі масе калгаснага сялянства больш высокі ўзровень матэрыяльнага дабрабыту.

Пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі выпрацаваў рад буйных неадкладных мер, накіраваных на ўздым адстаючых галін сельскай гаспадаркі, калгасаў, саўгасаў і раёнаў да ўзроўню перадавых, з тым, каб забяспечыць магутны ўздым усеі сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Пастанова Пленума, даючы найбольшы аналіз вынікаў развіцця сельскай гаспадаркі, падкрэслівае, што яе поспехі сталі магчымымі толькі таму, што яна развіваецца на калектыўнай аснове, на базе магутнага росту сацыялістычнай індустрыі, разам з тым ускрывае сур'ёзныя недахопы і яскрава вызначае канкрэтныя меры для новага ўздыму ўсіх галін сельскай гаспадаркі.

Пастанова Пленума падкрэслівае, што для новага росквіту сацыялістычнай сельскай гаспадаркі неабходна ўзяць урадзянінасць палёў, узяць жывёлагадоўлю і зрабіць яе высокапрадукцыйнай, павялічыць плошчы пад пасевы бульбы, гародніны, яблы і іншых тэхнічных культур і дабіцца атрымання на гэтых плошчах высокай ураджайнасці. Калгасы і саўгасы атрымаюць новую магутную машынную тэхніку. У бліжэйшыя тры гады ў сельскую гаспадарку будзе накіравана не менш 500 тысяч трактараў і сотні тысяч іншых машын.

Пленум вызначыў неабходныя меры для павышэння арганізуючай ролі машына-трактарных станцый, якія з'яўляюцца індустрыяльнай матэрыяльна-тэхнічнай базай калгаснага ладу. Для поўнага забеспячэння МТС высокапрадукцыйнымі пастаяннымі жадамі трактарыстаў, камбайнераў, механікаў ствараюцца рамяніцкія вучылішчы і школы ФЭН.

Ускрытыя недахопы на кіраўніцтву сельскай гаспадарчай партыі прымае рашучыя меры па ўмацаванні састава старшын калгасаў, бригадаўцаў. Толькі людзі, якія горача любяць калгасную вытворчасць, толькі дабрыя гаспадары, добрыя арганізатары і вопытныя практыкі, якія ўмеюць згуртаваць калгаснікаў, здольны кіраваць убудыненымі калгасамі. Партыя зноўдэ ў сваіх рыхах такіх таленавітых арганізатараў, якія аддадуць усе свае сілы і здольнасці справе ўздыму сельскай гаспадаркі.

Адапчосова калгасам будзе аказана вялікая арганізатарная дапамога, для чаго неспрэчна на вытворчасць накіроўваюцца дзясяткі тысяч спецыялістаў. Да пачатку вясновых палых работ наступнага года ў калгасы і МТС будзе накіравана не менш 100 тысяч агразнаў і заатэхнікаў.

Важнейшае значэнне для ўздыму творчай ініцыятывы ўсіх працаўнікоў сельскай гаспадаркі мае меры, накіраваныя на ўмацаванне прынцыпаў і матэрыяльнай зацікаўленасці ў павышэнні даходнасці гаспадаркі, а таксама на правільнае спалучэнне грамадскіх і асабістых інтарэсаў калгаснікаў. Умацаванню гэтых прынцыпаў і будучы садзейнічаць цвёрдае правядзенне паставак збожжа і прадуктаў жывёлагадоўлі з кожнага гектара замацаванай за калгасам палы, зніжэнне норм паставак з прызядзінных участкаў, зніжэнне сельскагаспадарчага падатку.

Кожны пункт пастановы Пленума ЦК КПСС ярка раскрывае настомныя клопаты нашай роднай партыі аб ішчасці савецкага народа.

Пленум заклікаў усіх калгаснікаў, работнікаў МТС і саўгасаў прыкласці свае сілы і разгарнуць творчую ініцыятыву для выканання ўсенароднай задачы далейшага развіцця сельскай гаспадаркі краіны. Пленум выказаў цвёрдае ўпэўненасць, што пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі рабочы клас, калгаснае сялянства, наша інтэлігенцыя, усе савецкія

Змянальная вясень гэтага года.

Незабыўныя дні перажывае савецкі народ. Падзеі наступваюць адна за адной, і ўсе яны па сваёму значэнню варты таго, каб быць запісанымі ў гісторыю нашай Радзімы адзатымі літарамі. Вялікія падзеі і радасныя.

Пятая сесія Варжоўнага Савета СССР прыняла закон аб Дзяржаўным бюджэце на 1953 год і Закон аб сельскагаспадарчым падатку. Абодва гэтыя законы маюць гістарычнае значэнне: яны з выключнай яскравасцю сведчаць аб мірных імкненнях Савецкай дзяржавы, аб тым, што ўнутраная палітыка Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада накіравана на адной маце, — на ішчасці нашай Радзімы. Усе для чалавека, для яго здароўя, адукацыі, для яго ішчасці і культурнага жыцця, для будучыні яго дзяцей.

Праішоў адзін месяц — і мудрая палітыка партыі пацверджана новымі рашэннямі, накіраванымі для росквіту народнага дабрабыту. Пастанова Пленума ЦК КПСС і даклад тав. Хрушчоў Н. С. «Аб мерах далейшага развіцця сельскай гаспадаркі СССР» — гэта дакументы выключнага значэння, гэта вялікая праграма жыцця і работы не толькі працаўнікоў калгасаў, саўгасаў і МТС, партыйных і савецкіх арганізацый, але ўсяго савецкага народа. Бадай, няма ва ўсёй нашай вялікай Радзіме чалавека, які не прычытаў бы сёння гэтыя дакументы і якога-б яны не хваліліся, не закраналі-б яго жыццёвыя інтарэсы. Партыя смела выявіла ўсе недахопы, памылкі, якія тармазілі развіццё сельскай гаспадаркі, перааказалі нашаму руху наперад, да камунізму.

І ў гэтым праявілася не слабасць нашай дзяржавы, а яе сіла і магутнасць. Не выр'яўны памылкі, нехта іх выправіць, яны павялічыць справу — гэтым партыйным прынцыпам кіраваўся Пленум ЦК КПСС, выпрацоўваючы меры далейшага развіцця сельскай гаспадаркі. І таму меры гэтыя надзвычай дзейсныя, іх пераўтвараючая сіла праявілася адразу і натхняе савецкіх людзей на новыя працоўныя подзвігі. Напіраць гэта можна зараз у любым калгасе, МТС, саўгасе, а таксама на нашых заводах і фабрыках.

Створым добрыя сельскагаспадарчыя плакаты

Пастанова Пленума ЦК КПСС «Аб мерах далейшага развіцця сельскай гаспадаркі СССР» ставіць рад сур'ёзных задач перад работнікамі мастацтва. З пастановы відаць, што партыя вялікую ролю ўскладае на добра пастаўленую сельскагаспадарчую прапаганду і, у прыватнасці, на наглядную прапаганду. У сувязі з гэтым сур'ёзная задача ўскладаецца на мастакоў-плакатыстаў і на выдавецтва. Яны павінны сумеснымі сіламі стварыць добрыя плакаты, якія-б папулярызавалі пастанову Пленума ЦК КПСС, прапагандавалі перадавы вопыт наватараў калгаснай вытворчасці, уздымалі карэныя пытанні розкага павелічэння вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў.

Але ў нашай рэспубліцы выдаецца яшчэ вельмі мала. Выдаецца-ж плакаты яшчэ далёка не адпавядаюць пастаўленаму патрабаванню як па сваёму зместу, так і па мастацкаму выкананню. Змест некаторых плакатаў усё яшчэ носіць следы схематычнага падыходу да вырашэння тэмы. Гэта тамаучыцца тым, што мастакі ў большасці выпадкаў вучаючы жывіць больш на фатаграфіях з газет і часопісаў, чым на жывой рэчаіснасці. Азольд схематычнасць і ўмоўнасць у адлюстраванні вытворчага працэса, у паказе вобразаў, якія складаюць аснову макетнай кампазіцыі. Гэтыя недахопы ўзмацняюцца слабым прафесійным узроўнем выканання сельскагаспадарчых плакатаў. Так, рад плакатаў мастакоў А. Замаха і А. Заборана прыміўныя тракце сельскагаспадарчыя працэсы. Ванальнае вырашэнне тэмы з'яўляецца тут прамым вынікам няведання рэальнага калгаснага жыцця. Іх плакаты не ўскрываюць важнейшых момантаў у вытворчым працэсе. Грунтоўнае на неадакладных ведах па сельскай гаспадарцы, мастак неабавязна сквапецца да схематычнага рашэння тэмы, да

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ

аб Пленуме Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза

Гэтымі днямі адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза.

1. Пленум заслухаў і абмеркаваў даклад тав. Хрушчоў Н. С. аб мерах далейшага развіцця сельскай гаспадаркі СССР і прыняў адпаведную пастанову.

2. Пленум выбраў першым сакратаром Цэнтральнага Камітэта КПСС тав. Хрушчоў Н. С.

У імя ішчасця чалавека

★
Іван ШАМЯКІН
★

На другі дзень пасля апублікавання пастановы мне давялося наведаць Дукорскую МТС Рудзенскага раёна і я чуў, як гарача ўхвалялі механізатары ўсе меры партыі, накіраваныя на ўздым сельскай гаспадаркі. У канторы, майстарнях, у бригадах — усюды ішла размова пра пастанову. Людзі ўжо раіліся, меркавалі, як будучы праводзіць яе ў жыццё. Галоўны бухгалтар Андрэй Віслоўіч падлічыў, колькі чалавек трэба будзе залічыць у штаты МТС і колькі ципер можа зарабіць трактарыст.

— А ведаецце, — з задавальненнем паведамаў ён, — зараз лепшы трактарыст у нашых умовах можа зарабіць 1000—1200 руб. у месяц, акрамя натураліятаў.

— Не дарма-ж Каржакі прыходзіць прасіцца назад на работу, — гаворыць галоўны механік Падылак, маючы на ўвазе трактарыста, які некалькі дзён назад кінуў працу ў МТС.

— Думаю, што зараз і іншыя вернуцца, — заўважае дырэктар МТС Навіц. Дырэктар гаспадарскіх вокама аглядае сцябіцу МТС і не цяжка здагадацца, чаму ў яго з'явілася такая цікавасць да сваіх уданяў: ён прыкідвае, дзе лепш будзе размясціць гаражы, навесы, склады, якія належыць збудавать. Стаяць у рад камбайны, канаваканцелі і іншыя машыны. Імжыць дождж. І зараз асабіста бачола, што такая цудоўная тэхніка стаіць пад адкрытым небам і псеўца.

— Хутка такой з'явы не ўбачыце. Змяняцца адносіны да тэхнікі, — кажа дырэктар. — І роля МТС у калгаснай вытворчасці павялічыцца. Што мы, механізатары, рабілі дагэтуль для ўздыму жывёлагадоўлі? Вельмі мала, скажу шчыра. Ды і сістэма, парадак тут такі, што калгаснае жывёла нас мала цікавіла. А зараз, калі ў кожным калгасе будзе атраман, заатэхнік, барацьба за павышэнне прадукцыйнасці жывёлагадоўлі будзе такім-жа нашым абавязкам, як і барацьба за ўраджай.

Ціпер ва ўсіх людзей — камуністаў і беспартыйных, — высокавыдмы, гаспадарскі, дзяржаўны падыход да выканання тых задач, якія паставіла перад імі партыя. Пастанова Пленума ЦК КПСС, прысмакута кланатамі аб чалавеку, ішчасці агуравала наш народ вакол Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада і ішчэ больш актывізавала творчую энэргію мас.

Рашэнні сесіі Варжоўнага Савета, права таварыша Маленкова і, нарэшце, гістарычная пастанова Пленума ЦК КПСС «Аб мерах далейшага развіцця сельскай гаспадаркі СССР» надзвычай умацавалі веру народа ў перамогу міру над сіламі вайны. Наш народ заўсёды ўпэўнена глядзеў у свой заўтрашні дзень і ніякія пагрозы падпалшыцкаў вайны ніколі не страшылі яго. Ціпер гэтая ўпэўненасць вырасла ў імат разоў, і разам з ёй выраслі актыўныя дзеянні савецкіх людзей, накіраваныя на ўмацаванне міру ва ўсім свеце, на зрыў планаў агрэсараў. Імяна гэтым можна вытлумачыць той надзвычай шырокі размах, які набывае ў нас кампанія за мірнае вырашэнне ўсіх спрэчных пытанняў паміж дзяржавамі.

Рашэнні Будапешцкай сесіі Суветнага Савета Міру і пленума Савецкага Камітэта абароны міру гарача падтрымліваюцца кожным рабочым, селянінам, інтэлігентам, усім нашым народам. Савецкі народ, наша дзяржава заўсёды былі і будуць у авангардзе змагароў за мір.

Перамір'е ў Караі, якое з'яўляецца вялікай перамогай карэйскага і кітайскага народаў і ўсяго лагера міру і дэмакратыі, падверзіла, што сапраўды ўсе самыя цяжкія міжнародныя праблемы пры наяўнасці добрай волі можна вырашыць мірным шляхам. І зараз ідэя перагавораў будзе вядола да сэрца і розумам мільяны людзей ва ўсіх краінах. Народы патрабуюць ад сваіх урадаў: сядзьце за круглым сталом, дамоўцеся па ўсіх спрэчных пытаннях, вырашыце важнейшыя міжнародныя праблемы, у першую чаргу такія, як германская, карэйская, і забяспечце народам мір, бо протэсты людзі не жадаюць паміраць за інтарэсы амерыканскіх гандляроў. Народам патрэбны мір і хлеб, свабода і незалежнасць!

У Саюзе савецкіх кампазітараў БССР

Чарговая «серада» была прысвечана творчай рабоце кампазітараў у летні перыяд і падрыхтоўцы да 7-га пленума Саюза кампазітараў СССР. Па гэтым пытанню з дакладам выступіў старшыня Саюза кампазітараў БССР Я. Цюцюк.

Дакладчык адзначыў, што беларускія кампазітары, нягледзячы на некаторыя творчыя поспехі ў галіне інструментальнага жанра, далёка не задавальняюць культурныя запатрабаваны савецкага народа. Многія творы кампазітараў, у асабістасці песні, не атрымалі ўсеагульнага прызнання і не выконваюцца мастацкай самадзейнасцю.

Беларускія кампазітары-песеннікі не здолелі стварыць за апошні два-тры гады ні адной песні, якая-б трывала ўвайшла ў народ. Кампазітары таксама ўхіліліся ад стварэння буйнай формы — оперы і балета.

У адсутнасці добрых песень вянаты і пасты-песеннікі, якія не заўсёды сур'ёзна ставяцца да напісання тэкстаў. У прыватнасці, сгод даў рэзка адмоўны водгук аб тэксце А. Русака «Сончы», на які Р. Пукст напісаў ваякальны дуэт.

Справядліва крытыкуючы творчую пасіўнасць А. Вагатырова, П. Падкавырава, Д. Лукаса і іншых кампазітараў, якія не стварылі за апошні час ні адной песні, дакладчык на жаль, нічога не сказаў аб тым, чаму праўленне не дапамагала і не кіравала творчай дзейнасцю кампазітараў, чаму не ставіла гэтыя пытанні на сваіх паседжаннях. Дакладчык прайшоў міма слабай работы праўлення, не сказаў, чаму не праводзіцца ў Саюзе творчыя дзексіі, абмеркаванні, чаму адсутнічаюць дзексіі, разгортваючы выступленні па творчых пытаннях і, у прыватнасці, па песні.

На сходзе выступілі кампазітары Ул. Алоўнікаў, Д. Камінікі, П. Падкавыраў, музыкантаў Р. Шырма, Л. Мухарынская, С. Нісевич і іншыя. Яны падвергі крытыцы недахопы работы Саюза і ўнеслі рад прапаноў па падрыхтоўцы да пленума Саюза кампазітараў.

Выступваючы правільна гаварылі аб тым, што кампазітары слаба звязаны з шырокім слухачом, іх творчасць не заўсёды знаходзіць жывы водгук у народзе і адстае ад культурных запатрабаванняў савецкіх людзей.

— Нашы песні, — гаворыць П. Падкавыраў, — адстаюць ад жыцця, не адпавядаюць тым настроям, якімі жыць савецкая моладзь.

— Неабходна правярць песні на шырокай аўдыторыі, — гаворыць Р. Шырма, — выконваць іх на высокім мастацкім узроўні, бо толькі пры добрым выкананні песні дайдуць да слухача і зробіць уражанне.

Далей Р. Шырма ўскрывае прычыны творчых няўдач у асобных кампазітараў. Беларускія кампазітары былі адвараны ад народа, яны не заўсёды сур'ёзна падыходзілі да пастычнага тэкста, слаба звязаны з пасты-песеннікамі.

Ул. Алоўнікаў, развіваючы гэтыя думкі, сказаў, што кампазітары павінны тварыць з натхненнем, абіраючы на цудоўныя ўзоры народнай песні, павярнуцца творам да калгаснай тэматыкі.

Пленум Саюза кампазітараў, які адбудзецца ў снежні ў Маскве, з'явіцца сур'ёзным экзаменам для беларускіх кампазітараў. Неабходна ўжо зараз разгарнуць актыўную падрыхтоўку да пленума, каб стварыць новыя песні. Сгод наменіў канкрэтныя меры-прыкласці на падрыхтоўцы да пленума. Выдзелена камісія па правярэнні і праслухоўванню песень, што створаны за апошні два-тры гады.

Конкурс на лепшую песню

Гомельскія абласны Дом народнай культуры аб'явіў у маі гэтага года конкурс на лепшую песню і прыпеўку. Ужо зараз на конкурсе паступіла звыш трыццаці новых тэкстаў песень і частушак, складзеных пачынаючымі паэтамі — калгаснікамі, работнікамі, інтэлігенцыяй. Самадзейны кампазітар Г. Галеняў, аўтар музыкі да вядомай песні «Колькі ў небе ясных зорак», ірадаставіў дзве новыя песні: «В родном селе» (на словы майстра ліцейнага ілха завода Гомельскага Б. Спрынаў) і «Песню аб Гомелі» (словы С. Старасельскага).

Самадзейны кампазітар, майстар гадзіннікаў Фр. Майзік (г. Рэчыца), напісаў музыку на тэкст Б. Лувькова «Ты ідзеш сцяжынкай лаявою» і А. Лукашэвіча «Родная зямля».

Узмоцнена рыхтуецца да працягатага конкурсу самадзейныя калектывы Азершчскага Дома культуры, якім кіруе заслужаны дзеяч мастацтва БССР Т. Лапаніна. Створана новая песня «Ліці, сокала ясны» (на словы ўдзельніцы хора Цітавец), песня на словы паэта А. Русака «Кажуць людзі». Музыку да яе напісаў ўдзельніца хора Ніна Бяду. Складзены новыя «Калгасныя прыпеўкі», меладычнасцю і бадзёрасцю вызначаюцца песня кіраўніка хора Т. Лапаніна «Наша калгаснае сяло».

Конкурс выявіў новых здольных самадзейных кампазітараў.

М. ДАНИЛЕНКА

Гомель.

★
Н. ГУЦІЕУ,
старшыня секцыі плакатыстаў
Саюза савецкіх мастакоў БССР
★

некалькіх майстарства. У той час, як творчыя працэсы тут паказаны правільна, дык з боку мастацкага плакатаў няпоўнафійны. Тут і выласць кампазіцыйнага вырашэння, вобразы калгаснікаў паказаны вельмі прыміўна, са скажэннем элементных прапарцый, ненатуральныя рухі, твары.

Да работы над тэхнічным плакатам трэба прыцягваць мастакоў-прафесіяналаў. Тут магчыма таксама і супрацоўніцтва мастакоў, якія добра ведаюць сельскагаспадарчую вытворчасць, з мастакамі-прафесіяналамі.

Усё яшчэ не перабывала сваёй работы друкарня імя Сталіна. Для вытворчасці плакатаў фотамеханічным спосабам сюды яшчэ год таму прызвана спецыяльнае абсталяванне. Аднак і да гэтага часу яно ляжыць мёртвым грузам, а дырэцыя друкарні адгаварываецца адсутнасцю вытворчых памішканняў.

Пры Саюзе савецкіх мастакоў БССР створана секцыя плакатыстаў, аднак гэтая секцыя яшчэ не разгарнула сапраўднай работы. У сувязі з новымі запатрабаваннямі секцыя плакатыстаў і рэдакцыя выяўленчай прадукцыі (дарэчы, яшчэ неўкам-плектаваная) павінны стаць арганізуючым цэнтрам па дэталёвай распрацоўцы плакатнай тэматыкі. Тут павінны наладзіцца тэматычныя наборы мастакоў, пэаў, літаратурных работнікаў і рэдактараў. Неабходна яшчэ ў гэтым годзе перагледзець тэматыку конкурсу на плакату і правесці яго на высокім узроўні. Такі конкурс ускалыхне творчыя сілы не толькі Мінска, але і ўсёй рэспублікі.

Саюз савецкіх мастакоў павінен актыўна ўключыцца ў рашэнне важнейшых пытанняў, якія звязаны з арганізаванай плейнай работы ўсіх членаў Саюза над плакатам. Арганізацыя творчых камандіровак плакатыстаў у калгасы і саўгасы рэспублікі павінна стаць асноўнай творчай умовай у іх рабоце.

Беларускія мастакі актыўна адгукнуцца на рашэнні Пленума ЦК КПСС і створыць выскмамастацкія, палітычна вострыя творы плакатнага жанру.

Пленум Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру

12 верасня адбыўся расшыраны пленум Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру, у якім прынялі ўдзел прадстаўнікі профсаюзаў, комсамоўскіх і других грамадскіх арганізацый рэспублікі, дзеячы навукі і культуры, пісьменнікі, перадавыя прамысловыя і сельскай гаспадаркі. Яны прышлі, каб дадуць свой голас да галаса ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва, якое змагаецца за мір ва ўсім свеце.

Пленум адкрыў старшыня Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру К. М. Міцкевіч (Якуб Колас).

— Два словы — мір і вайна, — сказаў ён, — глыбока хваляюць сотні мільянаў людзей усяго зямнога шара. Мы, савецкі народ, і людзі дэмакратычных краін прэрада стым за мір. Мы перакананы ў тым, што ўсе народы зямнога шара могуць жыць у згодзе, што ўсе непаразуменні могуць быць урэгуляваныя шляхам перагавораў.

Лагер вайны, на чале якога стаяць уастрэтыўскія ганцадлы чалавечай крывёй і іх агенты, лічыць найлепшым спосабам урэгулявання непаразуменняў і канфіліктаў паміж дзяржавамі — палітыку сілы, палітыку вайны. Падпальшчыкі вайны, як драпежныя ваўкі, гоісоць па чужых краінах. Ім патрэбна гарматынае мяса, паватрына і марскія базы. Металы іх дзейнасці — подкуп, шарлатанства, пагрозы, нагале ўмяшанне ва ўнутраныя справы друіх краін, змовы, правакацыі. У гэтым ланцугу іх дзейнасці адно з першых месц займаюць цяпер нядаўнія выбары

ў парламент (бундэстаг) Заходняй Германіі, якія былі праведзены ў абстаноўцы жорсткага насілля.

Мір пераможна вайну, бо сілы лагера міру растуць і множацца.

З дакладам аб задачах Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру ў сувязі з рашэннямі Сусветнага Савета Міру выступіў член Савета Камітэта абароны міру тав. Я. І. Скурко (Максім Танк).

На пленуме выступілі: намеснік старшыні Беларускага рэспубліканскага савета профсаюзаў Ф. С. Дзімідаў, міністр асветы БССР І. М. Лышын, электрарэагавальнік Мінскага трактарнага завода М. Т. Антонік, звеніная какаса імя Малаата Рудзенскага раёна Герой Сацыялістычнай Працы Е. Р. Юрковіч, правадзейны член Акадэміі навук БССР двойчы лаўрэат Сталінскай прэміі М. І. Мацёпура, загадчыца кафедры Віцебскага медыцынскага інстытута Л. А. Чарнышова, сакратар ЦК ЛКСМБ В. Н. Позняк, архітэскал Мінскі і Беларускай Шпіцырм, паэт Пімен Панчанка, артыстка Беларускага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы лаўрэат Сталінскай прэміі Л. С. Драздова.

Удзельнікі расшыранага пленума Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру аднадушна ўхвалілі рашэнні сесіі Сусветнага Савета Міру і пленума Савета Камітэта абароны міру.

Пленум Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру прыняў рэзалюцыю.

Максім ТАНК

Сілы міру растуць і мацнеюць

Варацьба за мір стала сёння ўсёнароднай барацьбой, велізарнай падзеяй нашага часу. Яна аб'яднала людзей усіх кантынентаў, людзей розных нацый, прасфій, вераванняў, палітычных перакананняў, усіх, для каго вайна нясе не прыбытковыя ацёны, не мільёны долараў, а гістаў, галечу, басюнкае гора.

Рашэнні сесіі Сусветнага Савета Міру падтрымліваюць усё прастыя людзі свету, усё дэмакратычныя міжнародныя арганізацыі.

Народы свету патрабуюць міру. Яны не хочуць жыць пад няспынай пагрозай вайны, у запячэных гарадах і сёлах, слухаць жалівыя гудкі паватрынай трывогі і хрыпяць голас шэкаў вайны з «бі-сі-сі» і «Голас Амерыкі».

З гэтым патрабаваннем мільянаў простых людзей сёння не могуць не лічыцца розныя буржуазныя вылаўкі, палітычныя дзеячы. І яны былі вымушаны ў той ці іншай форме загаварыць аб міры, аб разабранні, аб мірным вырашэнні спрэчкіх міжнародных пытанняў. Можна было-б паверыць у шчырасць іх слоў, калі-б за гэтым паследавала змена курса іх агрэфіўнай палітыкі.

Але шматлікія факты гавораць аб іншым. Будучы вымушаныя заявляюць перамір'е ў Карэі, дзяржаўны сакратар Далеа дамаўляецца з Лі Сын Манам аб акупцыі амерыканскімі войскамі Паўднёвай Карэі, ад дапамозе кату вараўскага народа Лі Сын Ману, які наўмысна атрымлівае дзесяткі тысяч паўночнакарэйскіх і кітайскіх ваеннапалонных і пагражае расчлаць ваенна дзеяні супраць Паўночнай Карэі.

Праводзіцца палітыка ігнаравання і дыскрымінацыі ў адносінах да Кітайскай Народнай Рэспублікі і паўкаланіяльных і каланіяльных краін. Як вядома, Залучныя Штаты Амерыкі праводзяць блакаду Кітая, перашкаджаюць развіццю гандлю паміж Усходам і Захадом, расшыраюць свой агрэфіўны Паўночнаатлантычны блок, не сымпачую гонкі ўзбавлення і ўмацавання свае правакацыі супраць Кітая, краін народнай дэмакратыі і Савета Саюза. Аб гэтым гавораць і апошнія парламенцкія выбары ў Заходняй Германіі, дзе з абласвання Уол-стрыта, пры дапамозе амерыканскіх акупацыйных узлад, былі арганізаваны пагромы дэмакратычных арганізацый, арышты, для таго, каб не дапусціць у бонскі бундэстаг сапраўдных прадстаўнікоў народа.

Трэба не па словах меркаваць, а па справах. Бо, як каза народная прыказка: хоць гадзіна і часта скуры мяняе, але атрута ў іх усё таа-ж. Гэта трэба памініць і яшчэ больш пільна сачыць за прашукамі ворагаў міру.

Падзеі апошніх часоў гавораць аб тым, што ўсе людзі добрай волі разумеюць, што ад іх гатоўнасці, арганізаванасці і волі залежыць справа міру.

У нашай краіне няма людзей, якія-б былі зацікаўлены ў вайне. Мы ўсе зацікаўлены ў тым, каб жыць у міры і дружбе, каб больш даць прадукцыі, вырасіць выскі ўраджаі на нашых нівах, правласці новыя дарогі, азелініць і араціць засухавыя стэпы і пусціны, узвесці новыя дамы, палаткі-школы, універсітэты.

Палітыка нашага ўраду — палітыка міру, якую падтрымлівае ўвесь савецкі народ. Аб гэтым гаворыць той факт, што калі ў Залучных Штатах Амерыкі, у Англіі і Францыі, у гэтых галоўных капіталістычных краінах, з кожным годам растуць ваенныя расходы, якія толькі па афіцыйных дадзеным складаюць у Залучных Штатах 75 працэнтаў усёй расходнай часткі бюджэта, дык у нашай краіне 4/5 усёй расходу дзяржаўнага бюджэта накіравана на развіццё эканомікі, культуры, мірнага будаўніцтва.

Саветскі Саюз аказвае бескарэспандывае брадкую дапамогу кітайскаму народу, народу Германскай дэмакратычнай рэспублікі, краінам народнай дэмакратыі ў іх мірных будаўнічых заводаў, шахт, электрастанцый. Дапамога Савета Саюза да гэтым краінам магчымае хутчэй злячыць цяжкія раны вайны, развіць сваю прамысловасць, стаць самастойным, виз-

валяцца ад залежнасці замежнага капітала і гэтым самым яшчэ больш, на вышэйшым узровень падняць эканоміку, культуру, дабрабыт народа.

Як гэта не падобна да таго, што зараз адбываецца на Захадзе. Дапамога, якая аказваецца Залучным Штатамі на слаўтаму плану Маршала, мае на мэце забавленне ўсіх тых краін, якія трапілі ў цяжкі гэтага «п'янага», мае на мэце разабранне іх эканомікі, робіць іх залежнымі ад краіны долара і штурхае на шлях ваенных авантур і шалёнай гонкі ўзбавлення.

Саветскі Саюз таксама першы аказаў дапамогу і галазлучным правінцыям Індыі, пацярпелым ад навалнення жыхарам паўночнай Італіі, Галандыі, Англіі і ахвярам землетрасення ў Грэцыі. Праўду аб нашай краіне сацыялізма ўжо сёння не заспаіць ніякай дымавай завесай, ніякай хлусней прадажных пісак і наймітаў Уол-стрыта.

Мы не адгароджваемся ніколі сцяной ад суседзяў, ад людзей добрай волі, мы гаворым: прыяджайце, сябры, да нас, глядзіце, як мы жывем, як мы працуем, адчапляем, вучымся. Мы рады ўсім, хто дрыць мір, дружбу і дабросуседскія адносіны. У нашага ўрада і ў нашай партыі няма ніякіх тайных планаў, якія-б трэба было хаваць ад свайго і ад іншых народаў.

XIX в'езд Комуністычнай партыі Савета Саюза намёціў праграму мірнага будаўніцтва, праграму ілбачанага росту дабрабыту працоўных нашай краіны і росту нашай самай прагрэфіўнай і перадавой ў свеце савецкай культуры. Вось наш план, ажыццяўленне якога з'яўляецца велізарным укладам у справу міру. Мы стараемся і хочам, каб з кожным днём мацнела эканамічная і культурная сувязь паміж народамі, каб людзі свабодна маглі знабіцца і дзівіцца вынікам сваёй працы, дасягненням навукі, тэхнікі, мастацтва. Усім вядома, што ў нашай краіне побач з творамі класікаў рускай літаратуры і літаратур брадкіх народаў Савета Саюза мільяннымі тыражамі вылаўца твораў Шэкспіра, Байрана, Гюга, Балзака, Гётэ, Гейне, Драйзера, усіх прагрэфіўных пісьменнікаў свету, многія творы якіх забаронены на іх радзіме, а то проста знішчаюцца азвразымі дэмакратамі на пляшчах Нью-Йорка, Лондана, Парыжа.

За апошнія гады сотні дэлегацый з розных канцоў свету наведвалі нашу краіну. Усе яны пабывалі на нашых заводах, у нашых галтасках, у нашых музеях, тэатрах, школах. Сваімі вачыма бачылі яны, як жыве наш народ. Ён заняты мірнай стваральнай працай. Ён прыстыя людзі ва ўсім свеце з любоўю вымаўляюць імя нашай Радзімы, якая ўраўнаважана ад змрочнай начы фашызма, а зараз узначальвае армію барацьбітоў за мір.

На пленуме Савета Камітэта абароны міру пісьменнік Барыс Палаеў, які нядаўна вярнуўся з Ісландыі, расказаў аб тым, з якой любоўю адносіцца жыхары гэтага вострава да савецкіх людзей. На адным вечары, арганізаваным Таварыствам савета-ісландскай дружбы, ісландскі шафэр падарыў яму карту Савета Саюза, на якой у годы вайны ён са сваімі сябрамі — рабочымі і рыбакіма адзначыў чырвоным алоўкам шлях наступлення Саветскай Арміі. Палаеў паказаў пленуму гэтую карту — падарунак далёкай сцядзёнай Ісландыі, усю расквечаную чырвонымі кружамі. На гэтай карце быў адзначаны кожны горад і пасёлак, які мы з баімі вызвалілі. Не было толькі на гэтай карце Заходняга фронту.

— Мы ведалі, — гаварыў шафэр Палаеў, — што не на Захадзе, а на палач Расіі, Украіны і Беларусі мы абараняем нашу свабоду, мы ведалі, што там на Усходзе вырашаўся лёс усяго чалавецтва. Саветскі Саюз, — сказаў ён, — для ўсіх нас з'яўляецца маякам міру.

Шмат гора прынесла вайна беларускаму народу. Нама таго завалак зямлі, на якім-бы яна не павінна была сядзець: магі, акашаў, руін, паліпашчаў. Толькі дзякуючы дапамозе нашай партыі і ўрада, брацкай дапамозе народаў нашай Радзімы мы змаглі зноў аднавіць нашу гаспадарку, адбудавалі заводы і фабрыкі, га-

рады і пасёлкі. За гэтыя некалькі мірных год працы непазнавальна змянілася, расквітнела ў дружнай сям'і савецкіх народаў наша рэспубліка. Мінск — сталіца Беларусі — стаў адным з прыгажэйшых гарадоў нашай Радзімы, стаў буйнейшым індустрыяльным і культурным цэнтрам.

Нашаму народу патрэбён мір, каб яшчэ вышэй узняць рыштванні новабудуляў, каб яшчэ лепш упрыгожыць зямлю буйнымі ўсходамі, цвістэмі садзіма. Таму мы ўсе, як адзін, выказваем сваю непачісную волю: адстаць справу міру, выраць паходню вайны з рук подлых падпальшчыкаў і назаўсёды пакаціць яе полымя там, дзе яно яшчэ буже.

Голас саветага народа — голас нястомнага барацьбіта за мір і свабоду, голас твара і будаўнічага камунізма — сёння гучыць перагройкай усім ворагам міру і патліае на барацьбу за мір усіх людзей добрай волі, нашых сяброў і братоў. Да галасы кожнага нашага саветага чалавека, рабочага, калгасніка, вучонага, мастака, пісьменніка прыслухоўваюцца ва ўсім свеце, як да сумлення, да галасы праўды. І ён абавязна павінен магута гучаць у гэтых гістарычных дні напружанай барацьбы за мір. Па ўсёй неабязнасці савецкай краіне, на заводах і фабрыках, у калгасках, ва ўстановах праходзяць сходы, на якіх абмяркоўваюцца рашэнні Сусветнага Савета Міру і пленума Савета Камітэта абароны міру. На гэтых сходах працоўны Савета Саюза патрабуюць мірнага ўрэгулявання ўсіх канфіліктаў і ўсіх спрэчкіх пытанняў, падтрымліваюць мірную палітыку Комуністычнай партыі і Савета ўрада, якая аднаўдае кроўным ітарэсам саветага народа і ўсіх міралюбных народаў свету, бо палітыка Савета ўрада і народа, ітарэсы народа і Савета ўрада адны.

З вялікім задавальненнем сустраў наш народ пастанову сесіі Сусветнага Савета Міру і пастанову пленума Савета Камітэта абароны міру — шырока разгарнуць кампанію за мірнае ўрэгуляванне ўсіх спрэчкіх пытанняў паміж дзяржавамі шляхам перагавораў.

Працоўны нашай рэспублікі, як і ўвесь савецкі народ, патрабуюць заключэння справядлівага міру ў Карэі і прадастаўлення карэйскаму народу поўнай матамасці свабодна выявіць сваю волю, вырашыць пытанне свайго ўстройства, а таксама эканамічнага і культурнага развіцця краіны.

Працоўны нашай рэспублікі, як і ўвесь савецкі народ, патрабуюць мірнага вырашэння германскай праблемы, стварэння адзінай міралюбнай дэмакратычнай Германіі.

Працоўны нашай рэспублікі, як і ўвесь савецкі народ, патрабуюць ад Арганізацыі Аб'яднаных Нацый выканання яе абавязку перад народамі, садзейнічання мірнай вырашэнню ўсіх міжнародных канфіліктаў на аснове павягі суверэнных правоў усіх краін і нацый, а таксама адважна перамагчы пачынае вынашчэнне мірнай Рэспублікі ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

У Звароце Сусветнага Савета Міру сказана: «Нарадзілася вялікая надзея. Кожны чалавек бачыць, што згода магчыма. Можна палажыць канец крывепаліццю. Можна пакончыць з халоднай вайной. Перамога міру блізка. Ад нас залежыць дабіцца яе».

Для гэтай высакорданай моты мы, савецкія людзі, не пашкадуем сіл і працы. Не дамо, каб гэтая вялікая надзея была зноў пахавана ворагамі міру ў грукае гарматы, у моры агню і крыві. Гэтая вялікая надзея мусіць ажыццявіцца, стаць сапраўднасцю, як зямля і сонца, як хлеб і свабода для ўсіх матак, якія яшчэ непакончылі за лёс сваіх дзяцей, для ўсіх людзей ва ўсім свеце.

І таму ўсе мы, на якім-бы ўчастку ні працавалі: ці плавім у домах руцэ, ці здымаем у падземных шахтах вугалі, ці засяваем нашы шырокія калгасныя нівы зернем, ці складаем новую сваю песню, — павінны заўсёды памініць, што ад нашай пільнасці і гатоўнасці, ад нашай сумленнай працы для добра нашай Радзімы і пераможнай сацыялістычнай Радзімы залежыць справа міру.

Сілы вайны павінны адступіць!

Ля мікрафона — токар Янюк

Да 300 пісем у месця атрымлівае ад сваіх слухачоў аддзел радыёінфармацыі Баранавіцкага абласнога ўпраўлення культуры. Штодзёна на гэтых пісьмах рыхтуюцца прашанні, якіх асвятляюцца пытанні прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры вобласці.

Ля мікрафона выступілі старшыня калгаса імя Вараўскага в. А. Любчанскага раёна тав. Кумец, Герой Сацыялістычнай Працы брыгадзір саўгаса «Вольна» з Чэрніхава» тав. Вяльска, Герой Сацыялістычнай Працы дэпутат Вярхоўнага Савета БССР машыніст-інструктар тав. Першукі і іншыя.

Раз у тыдзень перадаецца «Трыбуна перадога вопыту», у якой перадачы прамысловасці і сельскай гаспадаркі выступаюць з расказам аб сваёй рабоце. Машыніст Любчанскай МТС тав. Камар расказаў пра свой вопыт работы на складанай малатарні, камбайнер Новамышскай МТС Курапел падзяліўся вопытам скарыстання камбайнаў.

Вялікую цікавасць слухачоў выклікала выступленне знітага токара Баранавіцкага вагоннага дэпо камуніста Герольда Янюка, які першым у воб-

ласці і на чыгуначным транспарце Беларускай дарогі прымяніў сілавое рэзанне па метадзе Колесава. У першы дзень работы на гэтым метадзе Янюк выканаў 7,5 дзённых норм на аб'ёмы ўпорнага для буфера вагона. Кіраваў ім і дапамагаў яму ў гэтай справе майстар пэха інжынер Васільев.

Прыкладу наватара паследавалі тт. Шэстак, Джэнта, Мікута і іншыя. Адыліся сустрачы т. Янюка з токарамі горада і вузла. Былі арганізаваны аднадзённыя семінары з токарамі Брэсцкага чыгуначнага вузла, у Ваўкавыскім паравозным дэпо, куды выязджаў т. Янюк і дэманстраваў работу па метадзе Колесава.

Нядаўна т. Янюк у другі раз выступіў перад мікрафонам, дзе падзеў вынікі работы па ўкараненню метада Колесава ў вобласці.

Аддзел радыёінфармацыі аддае таксама многа ўвагі пытанням культуры. Выпушчана 29 нумароў альманаха «Баранавічы — літаратурныя». Даюцца выступленні самадзейных калектываў.

На адмыку: стыханец токара Герольда Янюка выступана перад мікрафонам.

Фота І. Салавейчыка.

Новыя творы беларускіх кампазітараў

На працягу лета кампазітары рэспублікі працавалі над новымі творамі разнастайных жанраў.

Кампазітар П. Рукет закончыў тры карціны дзіцячай оперы «Марышка» па лібрэта Удзі Агіацтэ, які ён паказаў на апошняй музычнай «серэдзе» ў Саюзе кампазітараў, стварыў новую харавую «Лесню аб партыі» на словы Ставера, лірычны романс і дует для жаночых галасоў.

У. Алоўнікаў закончыў буйны твор для Беларускай народнага арэстра — сюіту «На Палессі» ў 4-х частках. Нельга не вітаць зварот кампазітара да стварэння канцэртнага рэпертуара для гэтага дзікавага арэстравага калектыва.

Старэйшы беларускі кампазітар М. Чурцін напісаў вельмі меладычную санацыю для скрыпкі і фартэпіяна ў 3-х частках.

Д. Лукас сумесна з маскоўскім кампазітарам Г. Паловым піша музыку да мастацкага калеровага фільма «Дзеці партызанаў». Кампазітар працуе над музыкай да дакументальнай кінакарціны «Новы Мінск».

Новыя песні і раманы на словы беларускіх паэтаў напісалі таксама кампазітары П. Падкываўра і Г. Вагнер.

Рад кампазітараў працаваў над новымі калернымі інструментальнымі творама. Малады кампазітар студэнт Белдзяржкансерваторыі Г. Ачышка рыхтуе фантазію для скрыпкі і фартэпіяна, а Ф. Тыранд напісаў ў якасці педагогічнага рэпертуара для музычнага вучылішча санацыю для фартэпіяна і два невалікія хоры.

Работа кампазітараў над новымі буйнымі творама працягваецца і зараз. У. Алоўнікаў працуе над праграмным творама — сімфанічнай паэмай «Нарач». Д. Камі-

скі піша сюіту для сімфанічнага арэстра па беларускіх тэма. Кампазітар Л. Абелівіч працуе над уверцюрай для сімфанічнага арэстра і санатой для фартэпіяна.

Адначасова з неспрэчнай творчай працай над новымі музычнымі творама беларускі кампазітары і музыкантаў сабале твараць значную работу па запісу беларускіх народных песень, прыпевак і танцаў. Кампазітар М. Чурцін запісаў на Магілёўшчыне 35 песень, прыпевак і танцавальных мелодыі, У. Алоўнікаў (сумесна з паэтам А. Русаком) — 33 песні на Палессі.

Музыказнаўца Л. Мухарынскага ў час падарожжа па Брэсцкай і Гродзенскай абласцях запісаў каля 90 народных песень, Г. Цітовіч — 46 паескіх песень.

Увесь гэты багацнейшы матэрыял здадзены ў Саюз для скарыстання ў новых творах беларускіх кампазітараў.

Кампазітар Д. Лукас і музыказнаўца Г. Цітовіч у час летняга адпачывання выязджалі для аказання творчай дапамогі пачынаючым кампазітарам з мастацкай самадзейнасці ў Мозыры і Баранавічы, а У. Алоўнікаў і Я. Цікоцкі — у Бабыруск.

Музыказнаўцы за летні перыяд правялі значна меншую актыўнасць, чым кампазітары. Тут можна прыгадаць толькі Б. Смольскага, які сабраў на Украіне і ў Маскве багаты матэрыял для сваіх работнаграфіяў «Янка Купала ў музыцы» (нотаваная і «Музычны тэатр у Беларусі» (істарычны нарыс). І. Нісенвіч закончыў аўталогію твораў беларускіх кампазітараў і напісаў нарыс «Музычная культура Савета Саюза».

Я. ЦІКОЦКІ, старшыня ССК БССР.

Аб мастацкім чытанні

Мне давалася тры тыдні падрад выступіць у канцэртах Украінскай дзяржаўнай філармоніі ў якасці чыта. Чытаў я на беларускай мове творы Якуба Коласа, Янкі Купалы, П. Броўкі, А. Куляшова, М. Лужаніна, К. Браўны, Я. Маўра. Некалькі разоў мне была прадстаўлена магчымаць выступіць з самастойным вечарам чытання кампазіцыі па пэамах Якуба Коласа «Рыбакова хата» і «Сымон-музыка».

Да маіх выступленняў украінскія таварышчы аднесліся з цікавасцю і ўвагай. У выніку, Украінская дзяржаўная філармонія і бюро прапаганды мастацкага слова Саюза пісьменнікаў Украіны прапанавалі мне падрадзтваць у сувязі з 300-годдзем Перажскаўскай рады томатчыны вечар мастацкага чытання на беларускай мове: «Беларускія паэты і пісьменнікі аб Украіне», куды таксама павінны ўвайсці беларускія перавадкі украінскіх пісьменнікаў.

Міне незвычайна ўзраза шырока падаўлена прапаганда мастацкага слова ў Кіеве. Пры Украінскай дзяржаўнай філармоніі і бюро прапаганды аб'яднання пры філармоніі. Даўно пара рышыць пытанне аб рэжыме мастацкага чытання, аб вучо-быванні творчай кваліфікацыі чытачоў, развіцці гэтага майстэрства. Вельмі неабходны педагог па чытанню для Беларускага тэатральнага інстытута.

Не павінен адмаўляцца ад гэтай работы і Саюз пісьменнікаў БССР. Ся пачаць дзейнічаць існуючаму на пацеры бюро прапаганды мастацкага слова. Кроўная родная справа пісьменнікаў — прапагандаваць лепшыя творы. Пісьменнікі павінны цікавіцца чытацямі, якія з'яўляюцца жывым творчым звяном паміж пісьменнікамі і чытачамі.

Нельга ў далейшым нагаджаць жанрам мастацкага чытання, які мае вялікае культурнае значэнне.

А. СПЕСАРЭНКА, чл.

Водзукі на артыкул «Горад павінен быць прыгожым»

Выдаць альбом малых форм

У газеце «Літаратура і мастацтва» ад 25 ліпеня г. г. надрукаван артыкул архітэктара Акуліча, у якім зусім правільна былі пастаўлены пытанні аб упрыгожванні Мінска архітэктурнай малых форм. Сацыялістычны горад павінен максімальна задавальняць усё жыццёвыя патрэбы, у тым ліку і эстэтычныя.

Архітэктары, праектуючы дамы, прадуладжваюць упрыгожванне іх але праектыроўшчыкі не ідуць далей лэпкі, скульптур і фантазіяў.

Узляўшы любіць з прадстаўленых ва Упраўленне па справах архітэктуры пры Савете Міністраў БССР праект дома або ансамбля, можна ўбачыць на ім лепку архітэктурных дэталей, але ўсё, што знаходзіцца агульнымі рысамі. Лі асобных дэмоў агарожжы вызначаны тав бледна, што іх іншы раз цяжка адрозніць ад зеляніны. Магазіны — без апрацаваных вітрын і шыльды, няма асвятляльных матч, кіёскаў, лязкоў, рэклам. На перакрываюцца вуліцы не паказваюцца рэгулятары руху.

Стварэнне вобласці горада пачынаецца з праектавання. Значыць, на гэтай стадыі павінны быць вырабы і малыя архітэктурныя формы, якія падкрэсліваюць увесі ансамбля горада. Ансамбль-жа павінен стварацца поўнасцю і ва ўсіх дэталях адмысловымі рукама, адным майстрам. А гэтага не робіцца.

Каб аблегчыць працу архітэктара-праектыроўшчыка, а гаспадарчым арганізацыям — выбар архітэктурнага ўпрыгожвання, неабходна выдаць альбом малых форм і арганізаваць спецыяльны майстэрні па распрацоўцы іх праектаў, па вырабу мастацкіх і архітэктурных дэталей.

Некалькі разоў узнімаўся пытанне аб гэтым ва Упраўленні па справах архітэктуры пры Савете Міністраў БССР, але далей размоў справа пакуль не пайшла.

Абласныя і гарадскія Саветы дэпутатаў працоўных праз масдов

І. С. Тургенев на беларускай мове

Не будзем гаварыць аб важнасці перакладу мастацкіх твораў літаратуры з адной мовы на другую. Пра гэта вельмі добра сказаў у свой час Максім Горкі: «Мне здаецца, што літаратура ляжыць і лежыць заўсёды знаёмца народ з народам. Гэта не ёсць пераважанне спецыяліста, улюбленага ў сваю справу, гэта — вывад з маіх навіранняў за сорака гадоў свядомага жыцця майго». Відаць, больш чым працае знаёмства народа з народам да пераклад мастацкіх твораў рускай класічнай і лепшых твораў сучаснай рускай літаратуры. Галоўнае тут, мабыць, у якасці выключнага ролі рускай літаратуры, у яе становішчы ў адносінах да нацыянальнай літаратуры і народаў.

Беларускае Дзяржаўнае выдавецтва да стагоддзя першага выдання «Запісак паліўнічага» І. С. Тургенева вывучыла ў 1951 годзе пераклад іх на беларускую мову, выкананы А. Якімовічам, і ў мінулым годзе — раманы «Рудзін» і «Найпрэддні» ў перакладзе Я. Шахаўскага. Шмат што як з аднаго, так і з другога перакладаў можна было б паставіць у прыклад другім перакладчыкам. Нельга, напрыклад, перакладчыкам на мастацтва перакладу пматлівых пейзажных і іншых апісанняў у «Запісках паліўнічага», перадачы дыялогаў у раманах «Рудзін» і «Найпрэддні». Сапраўды, ці ўстапае тургеневскае апісанне начной сустрэчы аўтара з Біруком у апавяданні «Бірук»:

«Ён падшоў да галавы каля, узняў яго за абрыч і скрануў з месца. Мы паехалі. Я трымаўся за падшукі дрожака, які калыхаліся, як у моры човен», і «якія сабакі. Бедная мая кабыла цяжка пляхала нагамі па траве, сізігалася, спатыкалася; яскліў ківаўся перад аглобамі направа і налева, нібы здань. Мы ехалі досыць доўга; нарэшце мой правяднік спыніўся. — «Вось мы і дома, пан», — прамоў ён спакойным голасам. — Каліта засэрпнела, некалькі момантаў дружна збарахалі. Я ўзняў галаву, і пры святле малой ўбачыў невялікую хатку пасярод шырокага двара, абгароджанага плагам. З аднаго канца прымаю святлі асьветнік. Яскліў давеўся да гавані і пастукаў у дзверы. — «Зараз, зараз!» — празвінеў тонкім галаском, пацухнуў тупат босых ног. Засяўка заскрыпела, і дзвярчынка, гадоў дванаццаці, у кашульцы, падперзана абаркай, з ліхтаром у руцэ, паказалася на парозе» («Запіскі паліўнічага», стар. 150).

Перакладчык здолён захаваць у гэтым апісанні ўсю прыгажосць тургеневскага пра, багачы, выразнасць, свежасць і вобразнасць мовы, захаваць інтанацыю сказа і музыку ўсяго апавядання.

Здаецца, гэтага дастаткова, каб выказаць свае адносіны да прыгажосці перакладу. Ва ўсім добрым наш дасведчаны чытач перакладчыка сам. Мне-ж хацелася б пагаварыць аб недахопах, хай невялічкіх, але недахопах. Гэта будзе больш спрыяць удасканаленню перакладчыцкай работы.

У чым складанасць перакладу з рускай мовы на беларускую?

Складанасць? Ці дарчы такое пытанне? У нас-жа прынята лічыць, што няма нічога дачэй, як перакладзіць з рускай мовы на беларускую! Дастаткова ўмець правільна на граматычна існасць (эпітэты і гэта стала, на жаль, не абавязковым) і ўмець карыстацца слоўнікам, як ты ўжо і кваліфікаваны перакладчык. І, з дапамогай сказаць, праца такіх перакладчыкаў нарэдка трапляе ў друк. Не аб такіх перакладчыках мы зараз гаворым, мы гаворым аб пера-

кладчыках сур'ёзных і ўдумлівых, перакладчыках, якія глыбока адчуваюць пакуты перакладчыцкай творчасці, ведаюць яе цяжкасці і ўмеюць перамагчы іх.

З рускай мовы на беларускую вельмі лёгка халтурны, але вельмі цяжка перакладаць у самым добрым сэнсе гэтага слова. Справа, перш за ўсё, у тонкім адчуванні нацыянальнай спецыфікі мовы. Чым бліжэй нацыянальнай мовы адна да другой, тым танчэйшыя іх адносіны, тым лягчэй прыняць спецыфіку адной мовы за спецыфіку другой, тым лягчэй трапіць у палон арыгінала, пайсці ўслед за тэкстам. Нацыянальная спецыфіка мовы праўляецца ва ўсім: у лексіцы, у фразеалогіі, у законах і спосабах словаўтварэння, у лабудове сказа, у гучанні яго. Не звяртаць увагі на гэты бок спраў, гэта значыць рабіць непатрэбную, больш таго, — шкодную справу.

Багатая руская нацыянальная мова тора патрабуе не менш багатай нацыянальнай мовы ў перакладзе. Гэта першы і асноўны прынцып перакладу мастацкага твора з аднаго мовы на другую. Ён гаворыць перакладчыку: не трымайся тэкста, захавай змест і пацудзі, які ўкладзены ў яго, але перадавай яго на-своймю, будуй сказ, выходзячы з законаў сваёй нацыянальнай мовы. Толькі тады твор на беларускую мову загучыць з такой-жа сілай, з якой ён гучыць на рускай мове.

Аднак задачы перакладчыка не абмяжываюцца адным толькі клопамат аб створэнні перакладу на поўнакроннай нацыянальнай мове. Другое вельмі важнае патрабаванне да перакладчыка — захаваць вобразнасць твора: яго манеры, яго мастацкія сродкі, гэта значыць нельга свавольнічаць з тэкстам, адыходзячы ад яго далёка. Пры перакладзе класікаў гэта бок клопату вельмі адказны. Калі ўзяць, напрыклад, Тургенева, дык яго пісьменніцкая мова ў творах вельмі выразная, і яно перш за ўсё выдзяляецца праз мову. І. С. Тургенев — майстар сіціслага і дынамічнага апавядання, у гэтым ён аказваецца лепшым прадаўжальнікам пушкінскай прозы. Мова яго выключна правільная, адмысловая, так сказаць, рафінаваная, яна адзначаецца глыбокім арызмам і музычнасцю.

На першы погляд можа паказацца, што паміж першым і другім зусім абавязковымі прынцыпамі існуе нейкая супярэчнасць: з аднаго боку, патрабаванне пэўнай свабоды ў адносінах да тэксту, з другога боку, патрабаванне не губіць кантэкст з тэкстам. Але-ж наўнясць такой супярэчнасці толькі ўлічана, на самай-жа справе ніякай супярэчнасці паміж гэтымі двума прынцыпамі няма. Сутнасць абодвух прынцыпаў зводзіцца да ўмення спалучаць адчуванне мовы з адчуваннем пісьменніцкага «я», а калі гаварыць канкрэтна аб перакладзе твораў І. С. Тургенева, — да ўмення знайсці Тургенева ў беларускай мове. Задача, вядома, вельмі складаная і ў імкненні рашыць яе заўсёды магчымы зрывы. Перакладчык пад улікам тэкста трапіць адчуванне сваёй роднай мовы (што бывае часцей), або, наадварот, перастае адчуваць пісьменніцкае «я», знаходзячы ва ўсім моўным зварочку звычайную рускую мову. Не трэба гаварыць аб тым, што адчуванне як аднаго, так і другога прыходзіць толькі пры дасканалым валоданні мовамі. Вось на гэты зрывы адчування ў перакладчыкаў І. С. Тургенева мне і хацелася б звярнуць увагу.

А. Якімовіч, пераклад якога ўвогуле накідае вельмі добрае ўражанне, часам не даходзіць да сапраўднага сэнсу той ці іншай тургеневскай дэталі. У апавяданні «Касяня з Красівай Мечы», апісваючы павальнае шэсце, Тургенев ужыў выраз пра насішчыкаў: «Они выступали с трудом». У перакладзе А. Якімовіча гэты выраз гучыць так: «Яны ішлі з цяжкасцю». Ці перадае гэты пераклад пластычнасць вобраза ў тургеневскай дэталі? Словам «выступали с трудом» Тургенев хацеў сказаць, што насішчыкам цяжка было падтрымаваць чынінасць паходкі, і не проста цяжка ісці. У перакладзе гэты бок дэталі згублены.

Часам перакладчык аказваецца ў палоне тэксту і дапускае такія выразы, якія ў беларускай мове зусім немагчымы:

У І. С. Тургенева: «В такие дни жар бывает иногда весьма силен, иногда даже «парит» по скатам полей, но ветер разгоняет, раздвигает накопившийся зной, и вихри-круговороты — несомненный признак постоянной погоды — высокими белыми столбами гуляют по дорогам через пашню».

У перакладзе Якімовіча: «У такіх дні спекота бывае часам вельмі моцная, часам нават «парыць» ці схіла пабу; але вецер разганяе, рассовае назапананую спіску і вихры-кругавораты — бесспрэчна аднака сталая пагода — высокімі белымі слупамі гуляюць па пашнях дарогам» (стар. 82).

Кім-жа «назапанана» гэтая спіска? — міжвольна ўнікае пытанне ў чытача.

Часам на той-жа прычыне можна сустрэць зусім нявыжылы для беларускай мовы выраз: «сумо я заўсёды гэта заўважаю», — прадаўжыў ён: — гэта прыкмета правільнага — сустраць нябожчыка... Так...» (стар. 102). Параўнай рускае: «ты я ўсё гэта замечал, — продолжал он: — это примета верная — встретит покойника... Да...».

Пераклады Я. Шахаўскага раманаў «Рудзін» і «Найпрэддні» адзначаюцца наўнясцю ў большай ступені кніжнага элементу ў мове. Гэта толькі часткова можа быць апраўдана некаторым адрозненнем мовы раманаў ад мовы «Запісак» у самага Тургенева. У значнай-жа ступені гэтая адзнака перакладу з'яўляецца недахопам.

Я. Шахаўскі часта задавальняецца не лепшай якасцю перакладу. Нельга, напрыклад, лічыць удамым выраз: «На лабкіх аднонага пагорка...» (стар. 5); па-руску: «На вершине пологого холма...». Значэнне слова «малейшы» зусім нельга перадаць словам «найменшы», які гэта мы знаходзім у перакладзе рамана «Рудзін» на старонцы 54. Параўнай: «малейшыя желания его исполнялись» і «найменшые жадаані яго выполнялись».

Адуць, пры якіх акалічнасцях у беларускай мове маглі выпрацавацца манера гаварыць на «с», характэрная для рускага дыялекта-купецкага жаргона? Аднак: «спіак не-с», — гаворыць Пандалеўскі ў рамана «Рудзін» (па-руску: «никак нет-с»); «Ды ўжо як-небудзь паездзе-с», «як звязаче-с», — гаворыць фурман з апавядання «Касяня з Красівай Мечы» (пераклад А. Якімовіча).

Гэтыя і некаторыя іншыя хібы ў перакладзе твораў І. С. Тургенева маглі быць пазбегнуты пры стараннім рэдагаванні. Аднак і ў такім стане пераклады кніг «Запіскі паліўнічага» і «Рудзін». Найпрэддні» набліжаюцца да арыгіналаў.

М. ЛОБАН.

Маленькі фельетон Затаварыліся...

Радзюшкіна раён да гэтага часу лічыўся ў асноўным сельскім раёнам. Тут няма ні вагонарамонтнага завода, ні навуцальных устаноў Міністэрства шляхоў зносін. Калгаснікі гэтага раёна вырошчваюць хлеб, нарыхтоўваюць лес, а афарбоўкай і абсталаваннем чыгуначных вагонаў не цікавяцца. Аднак у апошні час начальнік Маладзечанскага абласнога аддзела «Саюздруку» тав. Яромленка ўзмоўлена заключыць калгаснікаў, каб яны ўшчыльную заняліся гэтай праблемай.

... Да кіёска «Саюздруку» падыходзіць калгаснік і просіць кнігу аб птушчагадоўлі. Яму прапаноўваюць зусім другое.

— Афарбоўка вагонаў не цікавіцца?

— Не прыходзілася, — гаворыць пакупнік. — Вагонарамонтнага дло пры калгасе пакуль яшчэ не арганізавалі.

— Шкада, шкада! А ў нас воль літаратура на гэтым пытанні ёсць. Можна ўсё-ж купіць?

— Не, не! Дзякую, хай купляюць майстры вагонабудавніцкага заводаў.

— А можа пацікавіцца «Кіраўніцтвам птушчага абходчыка», цана чатыры рублі.

— Не, не прымушаеце. Нам гэта навука ні да чаго. Можна ў вас ёсць творы Льва Талстога?

— Няма. Я вам лепш дам добрую кніжачку В. Паварашніка «Арганізацыя грузавых перавозак і камерцыйных работ на чыгуначным транспарце».

— Не, дзякую за прапанову.

— Ну тады вазьміце з навінак, толькі дзімы атрымаю! — «Правілы руху па дарогах і гарадах Маскоўскай вобласці».

Але пакупнік ўжо і след праставіў.

На працягу цэлага года мясцовыя дзеячы «Саюздруку» ўмоўлена навізаваюць калгаснікам кнігі «Кіраўніцтва птушчага абходчыка», «Афарбоўка вагонаў», «Нормы выпрацоўкі і аплата працы ў лесаахоўных станцыях» і да т. п. Гэтыя кнігі патрэбны для спецыялістаў чыгуначнага транспарту, а на паліцах кіёска «Саюздруку» ў раёнах Маладзечанскай вобласці яны ператвараюцца ў нежывы груз.

Тав. Яромленка не абмежавалася «Кіраўніцтвам птушчага абходчыка», ён ашчаслівіў кнігагандлёвую сетку новым паведамленнем: — Высылаем кнігі «Аб камерцыйных чыгуначнага транспарту» і іншыя.

— Злігудзецца, — залементавалі работнікі кнігагандлёвай сеткі, — у нас няма пакупнікоў на гэтыя кнігі!

— Мы іх заказалі спецыяльна з Масквы. Распаўсюджваеце! — гучаў катгарычны адказ.

І вось у кіёска «Саюздруку» Маладзечанскай вобласці ўтварыліся залежы некалькіх кніг на круглую суму — 450 тысяч рублёў.

Трэба меркаваць, тав. Яромленка задаволены.

— І чаго толькі ў мяне няма! Нават кнігі, якіх у Маскве не знойдзецца, хваліцца ён.

А вось пакупнік не хоча набываць непатрэбныя яму кнігі.

І. АБАДЭНКА.

Літаратурны вечар

Літаратурна-мастацкі вечар «Беларуская літаратура ў барышце за мір» адбыўся ў Віцебскай абласной бібліятэцы імя В. І. Леніна. З чытаннем сваіх твораў выступілі члены абласнога літаратурнага аб'яднання. Прысутнічала звыш 100 чалавек.

П. БАРАНОУСКІ.

Віцебск.

Непрыгодная праграма

У 1950 годзе вучэбна-педагагічнае выдавецтва (Масква) вывучыла праграму па сучаснай рускай мове для настаўніцкіх інстытутаў. Аўтарамі праграмы з'яўляюцца праф. Е. М. Галкіна-Федарук і праф. А. В. Шапіра.

Дзяржаўнае вучэбна-педагагічнае выдавецтва БССР у 1952 годзе выдала праграму па сучаснай беларускай мове для настаўніцкіх інстытутаў. Аўтар праграмы — загадчык кафедры мовы і літаратуры Баранавіцкага настаўніцкага інстытута А. І. Саладуха.

Параўнанне гэтых двух праграм паказвае, што аўтарства Саладуха носіць вельмі сумніўны характар. Саладуха проста спісаў асноўны палажэнні з рускай праграмы прыстасавалі да беларускай мовы, без усялякіх афарак выкарыстаў і размеркаванні матэрыялу.

Вось некалькі прыкладаў. У праграме па рускай мове чытаем: «Русскій язык как единый национальный язык великого русского народа и как форма русской национальной культуры. Общенародный национальный язык и диалекты. Место русского языка в кругу родственных славянских языков» (уводзіны, п. 2, стар. 1).

Пункт другі ў ўводзінах беларускай праграмы Саладуха пачынае так: «Беларуская мова як адзіная нацыянальная мова беларускага народа і як форма беларускай нацыянальнай культуры; агульна-народная, нацыянальная мова і дыялекты. Месца беларускай мовы сярод славянскіх моваў...» (уводзіны, п. 2).

І далей. Рускі тэкст: «Слова как лексическая единица в свете марксистско-ленинского языкознания. Отражение в значении слова явлений действительности и различных отношений между ними» (раздзел «Лексіка», пункт 1).

У Саладухі: «Слова як лексічная адзінка ў святле марксісцка-ленінскага мовазнаўства. Адлюстраванне ў семантыцы слова з'яў рэчаіснасці і розных адносін паміж імі» (раздзел «Лексіка», пункт 1).

Рускі тэкст: «Взаимодействие лексических и грамматических значений в слове. Морфологический состав слов русского языка. Производные и производные основы слов. Основные типы словообразования в русском языке. Продуктивные и непродуктивные способы словообразования» (раздзел «Марфалогія», пункты 1, 2).

У Саладухі: «Узаемадзеянне лексічных і граматычных значэнняў у слове. Марфалагічны склад слова. Невытворныя і вытворныя асновы слоў. Тыпы словаўтварэння ў беларускай мове» (раздзел «Марфалогія», п. 1).

Але нельга сказаць, каб Саладуха ўсё па парадку спісаў. Месцамі ён імкнецца прыкрыць спісанне рознымі сродкамі маскарбы. У адным месцы ён скараціць ці павялічыць колькасць пунктаў, у другім месцы парушыць іх парадковую паслядоўнасць, у трэцім — скараціць абзац, а часцей за ўсё зробіць вольны пераклад. Толькі сутнасць ад гэтага не мяняецца. Плагіят застаецца плагіятам.

Сучасная беларуская мова вывучаецца на аснове і ў сувязі з вывучэннем такіх мовазнаўчых дысцыплін, як стараславянская мова, гісторыя мовы, уводзіны ў мовазнаўства, дыялекталогія і параўнаўчая граматыка. Гэтым самым дасяда магчымасць курс сучаснай мовы для ВНУ пабудаван на грунтоўнай лінгвістычна-навуковай аснове. Але пры ўважлівым аналізе раздзелаў праграмы на марфалогіі і сінтаксісу, што складзена Саладухам, нічога падобнага не знойдзецца. Дэталізацыя раздзелаў амаль паўтарыла праграму па беларускай мове для VIII—X класаў сярэдняй школы. Творчытчы ўзровень гэтых раздзелаў вельмі нізкі і ў асноўным з'яўляецца паўтарэннем праграмы дэсціп-годкі па мове.

Праасноў праг усе раздзелы праграмы такое пытанне, як сувязі рускай і беларускай моваў. Гэтым пытанню Саладуха прысвяціў усяго толькі адзін сказ: «Валька з рускай мовы» (раздзел 1, § 3, стар. 7), хаця ў тлумачальнай запісцы і ва ўводзінах аўтар шырока рэкламуе аб неабходнасці раскрысціць блізкасці рускай і беларускай моваў, неабходнасці вывучэння беларускай мовы неадрыўна і ў сувязі з вывучэннем агульных рыс гэтых моваў.

Дарчы, усё сказанае аўтарам у тлумачальнай запісцы і ва ўводзінах з'яўляецца проста рэкламай, штучным прывескам, бо ў асноўных раздзелах праграмы ўсё звязана да ікарэскага пераліку асобных законаў мовы.

Марксісцка-ленінскае мовазнаўства ў пытанні аб сучаснай беларускай мове з'яўляецца і замацавалася ў барацьбе са шкоднымі ідэалістычнымі тэорыямі. З гэтага пункту погляду, відаць, патрэбна было распрацаваць кожны раздзел праграмы, але гэтага няма. У праграме нават намяк няма на супярэчнасці і барацьбу ў пытанні тэорыі беларускай мовы.

У чым, як праўляюцца рэакцыйныя ідэі ў тэорыі сучаснай беларускай мовы, аб гэтым Саладуха загадкава маўчыць. Ён не гаворыць пра вылазку дасмапалітаў на мовазнаўчым фронце, ні ў адным раздзеле не ўспоміў аб шкодных тэорыях Мара, а пра асноўныя ворагі марксісцка-ленінскага мовазнаўства ў БССР — беларускіх буржуазных нацыяналістаў, якіх ў мовазнаўстве найбольш шkodлілі і найбольш выявілі сабе як ворагі прапоўнага беларускага народа, пра іх Саладуха гаворыць вельмі скупа. Ён упамінае аб шкодзівай дзейнасці беларускіх буржуазных нацыяналістаў толькі ў лексікаграфіі. А ў графіцы, арфаграфіі, у пытанні гісторыі мовы, дыялекталогіі і г. д., — хіба тут буржуазны нацыяналісты не былі ворагамі?

Праграма, складаная Саладухам, не забяспечвае выкладанне сучаснай беларускай мовы на высокадэійным творчым узроўні.

Б. РЖЭУСКІ,

кандыдат філалагічных навук.

Баранавічы.

Раман САБАЛЕНКА

Тваё акно

Ад відна і да відна
Усё хадзіў я да акна,
Да таго, што свеціцца
Чыстым срэбрам месця.
Вельмі-ж мне хацелася,
Люба мне тваё акно.

Вельмі-ж мне жадалася,
Каб ты не сумелася,
Толькі-б здагадалася,
Як ужо даўным-даўно
Люба мне тваё акно.

ТРЫБУНА ПІСЬМЕННІКА

Тэхніка і чалавек

Праца з даўніх часоў упрыгожвала чалавека. Прыгажосць працы па-новаму, на ўсё шырыню, раскрылася ў наш час, калі яна стала працай вывазенай, працай на сабе, на сваё грамадства. Па-новаму гучыць сёння пафас працы, рамантажна індустрый. Тэхнічны прагрэс ва ўсіх галінах вытворчасці ставіць перад сабой нізкую людзямі складаным, яшчэ нябачанымі задачы, у вырашэнні якіх фаріруецца воблік перадавога чалавека нашга часу. Гэты чалавек ясна бачыць перад сабой перспектывы, абрысы заўтрашняга дня, усведамляе, што яго чакае праца яшчэ больш складаная, цікавая і разнастайная.

Твораў у прозе, героімі якіх з'яўляюцца людзі індустрыяльнай працы, на якіх бы ніве яна ні адбывалася (у прамысловасці ці сельскай гаспадарцы), напісана ў беларускай савецкай літаратуры не так ужо і мала. Суды трэба, перш за ўсё, аднесці такія апавесці, як «Гартванне» А. Кулакоўскага, «Фейнае дыханне» і «Святло над Ліпскам» М. Паслядовіча, «Зара над лесам» В. Лютыяна, раманы «У добры час» І. Шамякіна, «Над мірным небам» і «Шырокія гарызонты» А. Стаховіча, рад апавяданняў Ус. Браўчанкі, І. Дуброўскага, М. Раўкіянага, Я. Васіленка, М. Лупскава і мноства парыхаў. Неумінна, што сарад перацічных твораў ёсць шмат бесспрэчных творчых удач, ёсць сярэд і слабыя творы. Я не стаўлю за моту даць дасканалы разбор вартасцей і заган кожнага з гэтых твораў, а паспрабую на прыкладзе некаторых з іх звярнуць увагу чытача на адну асаблівасць — адсутнасць у гэтых творах поўнакроннага вобраза работца, вобраза механізатара сельскай гас-

падаркі, наогул, чалавека індустрыяльнай працы, носьбіта перадавых ідэй нашай эпохі.

Часам, пісьменнік, пішучы твор, як прынята гаварыць, на вытворчую тэму, забывае на тое, што ён заклякн паказваць чалавечы характар, выявляючы свае думкі аб ім толькі пры дапамозе мастацкіх вобразаў. Без мастацкага вобраза — няма мастацтва. Вобразнасць — гэта агульны закон мастацтва, які становіцца да кожнага мастацкага твора.

Найзвычайны адзін факт на другі, робячы доўгі пералік тэхнічнага абсталавання на прадпрыемстве ці ў МТС, абавязваючы тысячы фактаў у дакладную формулу, пісьменнік часам сам таго не заўважае, як пад яго пером твор пачынае губляць элементы мастацкасці і становіцца звычайным газетным артыкулам. Празмернае награванне тэхнікі, захваленне надбаваным апісаннем тэхналагічнага працэса не дае магчымасці чытачу ўбачыць у творы неаўтарыны вобраз таго ці іншага работца-наватара. Мастацкі твор патрабуе, каб сутнасць з'явы была паказана ў індывідуальнай форме, у карцінах, характарах, дзеяннях, у мастацкіх вобразах, гэта значыць тыпавана. Задача сапраўднага мастака заключана не ў тым, каб сабраць калібраваць з'явы і факты, іх павярхоўна бачыцца, але ў тым, каб на падставе глыбокага і ўдумлівага вывучэння жыцця пазнаць самую яго сутнасць, яго заканамернасці, перспектывы развіцця, складаную і супярэчліваю ба-

рацьбу новага са старым і адлюстраванне ўсё гэта ў яркіх мастацкіх вобразах.

Перачытаючы яшчэ і яшчэ раз апавесць А. Кулакоўскага «Гартванне», прысвечаную першым крокам будаўніцтва і станаўлення Мінскага трактарнага завода, усё больш пераканваешся, што асноўная ўвага пісьменніка аддзена рэхніцы, а не людзям, якія заклякн рабіць цуды пры ўмове авалодання гэтай тэхнікай. Шчодраць пры апісанні вытворчых працэсаў і скупасць мастацкіх сродкаў пры паказе духоўнага свету герояў — вось што відаецца ў вочы пры чытанні гэтай апавесці. А здавалася-б, што апавесць, асноўнымі героімі якой з'яўляецца моладзь, прычым моладзь, упершыню прышоўшая на вытворчасць з вёскі, ды яшчэ з заходніх абласцей, дзе доўгі гады панавала дробнаўдасніцкая гаспадарка, такая апавесць навіна была з усёй мастацкай пераказнасцю адлюстраванне не толькі тое, што існавала ў гады пасляваеннага аднаўлення на паветры жыцця, але і не працісці міма багатага духоўнага жыцця маладых работчых.

Адгортнем пяты раздзел апавесці. У механічным цеху майстар Андрэй Давыдавіч вучыць Васіля майстэрству свідравання. Размова гэта падана ў аўтарскім перакладзе зводзіцца толькі да даўнага скрупулёзнага выкладання майстрам тэхналогіі працэсу свідравання. Аўтар канстатуе, што, убацьваючы свідравальным станом, Васіль «саж зарадаваў», «збянтэжыўся», аднак пачуццям гэтых чытач не адчувае, не перажывае іх і вымушаны верыць пісьменніку на слова.

Ансамблевая спектаклі

(Да заканчэння гастроль Растоўскага тэатра музыкамеды)

Растоўскі тэатр музыкамеды спадабаўся мінчанам разнастайнасцю рэпертуара, моцным актёрскім ансамблем, добрым густам рэжысуры і музычнага кіраўніцтва.

У спектаклях, якія былі паказаны ў ў сталіцы Савецкай Беларусі, асноўнае месца займаюць перадавыя аперы: «Табачны капітан», «Васяле ў Мадэнаўцы», «Вольны вецер», «Акуліна», «Самае заветнае» і іншы. Рэпертуарная лінія тэатра сведчыць аб імкненні калектыва да авалодання самым значным, што створана ў жанры музыкамеды.

Калектыву рашуча пераадолавае і ламае каноны сентыментальна-меладраматычнага «веншчыны» з яе штучным падедам актёраў па стандартнай амплуа «герояў» і «комікаў».

Лепшыя артысты дасягнулі такой выразнасці вобраза, калі слова, музыка і танец зліваюцца ў адзінае цэлае.

Так, І. Вільшанская — зольная вакалістка і, разам з тым, майстра драматычнага вобраза.

Паказальнай у сэнсе разнастайнасці творчых магчымасцей і работа Г. Капаніцына. Стварыўшы жывы вобраз праўдзіннага вобраза нізкапалкоўніка перад усім замежным графа Пурна («Блакітны гусар»), артыст цалкам пераўвасабаўляе ў ролі Суворова («Дачка фельдмаршала»). Вобраз выдатнага палкавода ў сцэнічным выкананні Капаніцына — чалавек высокай мужнасці і прынцыповасці, які цалкам аддадзены служэнню Радзіме і ўсаўладненню рускай зброі. Але вобраз Суворова зусім пазбаўлены музычнай характарыстыкі.

У імкненні да мастацкай праўды — крыніца значных удач надзвычай зольнай артысткі В. Жывага. Багацце яе таленту можна нават прасачыць на двух супрацьлеглых вобразах — пакаёўкі Адаі («Лятучая мыш») і Шуры («Блакітны гусар»).

У востракамедычным вобразе Адаі артыстка высекае хуліства і гніло буржуазнай маралі, надзяла сваю геранію тонкай і дасціпнай іроніяй.

У вобразе-ж Шуры артыстка паказала багацце свайго лірыка-драматычнага дарвання. Шкада толькі, што ў выніку адсутнасці ярака вакальнай партыі артыстцы даводзіцца ствараць гэта вобраз больш драматычнымі, чым вакальнымі сродкамі.

Уданы вобразу Суворова, Шуры і Кутузова (артыст А. Шыліп) маюць свайго крывіцай таксама тое, што тэатр не абмяжоўваецца толькі вузка камедыйна-драматычнай, а смела, звяртаецца да геранічных фарбаў і вобразаў, калі яны арганічна ўваходзяць у музычны спектакль, не паруючы яго жанра.

А. Гарэлік — дэпатыў і працавіты саліст з прыгожым і гучным лірыка-драматычным барытонам. Ён імкнецца знайсці ў кожным вобразе новае, толькі яму ўдасціўся рысы. І гэта Гарэліку часта ўдаецца. Яго Канаўніцын («Дачка фельдмаршала») — малады рускі афіцэр, якому ўдасціўся палыманна патрыятычны ўчынік і светлы лірычны пацудзі. А ў вобразе паручыка Рэжыска («Блакітны гусар») раскрываецца ўжо іншы рысы натуры — гусарская ганарлівасць, барацьба пацудзі да памяншэння Азаравы-Шуры з лёгкадумным захваленнем артысткі Жэрмон.

Выразную індывідуальную абмаляўку атрымалі ў выкананні Гарэліка вобраз князя Левана («Кето і Котэ») і графа Генрыха Айзенштайна («Лятучая мыш»). У гэтых ролях Гарэлік прадстае перад глядачом як артыст не толькі лірыка-геранічнага, але і сатырычнага плана.

Аднак А. Гарэліка нельга не напярэчыць у тым, што ён часам паруюць логіку сцэнічных паводзін і мастацкае адзінства вобраза, адхіляецца ад асноўнай яго тэмы і пачынае іграць прывабнасцю наогул, нібы аднолькава ўдасціўся розным людзям.

Гэта здараецца тады, калі артыст захлянецца толькі перажываннямі свайго героя, траціць «скраўну дзею» вобраза. Такія «праблемы» ёсць у ролях Левана, Айзенштайна і Рэжыска.

У тэатры ёсць сапраўдныя майстры сацыялізму, да якіх, апрача Жывага, у першую чаргу належыць А. Алеграў і Ю. Савельеў. Біліска на форме і дасціпна па зместу правялі яны гумарыстычныя сцэны «Кето і Котэ» («Кето і Котэ»).

Прафесійна сталымі мастакамі паказалі сябе таксама артысты А. Шыліп, С. Сасноўская, В. Рэкава, Е. Гарбачова, Р. Алаў, салісты балета Е. Каваленка, Е. Кузьмін і іншыя.

Майстэрства і наватарства многіх спектакляў, якія паказаны ў Мінску, у многім абавязаны рэжысёрскаму вопыту Ю. Геніна і В. Ленскага, добрым музычным густу дырыжораў І. Патава і В. Беліца.

Растоўскі тэатр музыкамеды сапраўды творчы, ансамблевая тэатр. І таму патрабавальнасць яго калектыва да кожнага спектакля павінна быць асабліва высокай. Аднак, ставячы амаль усе музыкамеды, якія напісаны савецкімі кампазітарамі, і не пралаўляючы належнага патрабавання да іх адбору, калектыву ў асобных выпадках трапіла ў палон старога, аджыўшага ў апэраце, супраць чаго ўвогуле даволі паспяхова змагаецца. У выніку — у рэпертуары растуць апынуліся і не зусім удалыя творы, накіраваны «Марыйкіна пшчэця» — аперы бездапаможнай па музычнай драматургіі, сухой і нецікавай па тэсту.

Не зусім вольны тэатр і ад захвалення «музычнымі спектаклямі», у якіх пераважае драматычныя сцэны і амаль страчана спецыфіка жанра («Блакітны гусар»).

У моцным калектыве Растоўскага тэатра ёсць актёры, якія не валодаюць у дасканаласці сінтэтычным вобразам. Асабліва гэта датычыць некаторых вакалістаў-мужчын. Артыст А. Лукашвічус не з'яўляецца дастаткова кваліфікаваным выканаўцам цэнтральных роляў з-за слабасці яго вакальнай культуры і сцэнічнага майстэрства. У гэтым можна было пераканацца, убачыўшы яго ў ролі Максіма Маладцова («Сын клоуна»).

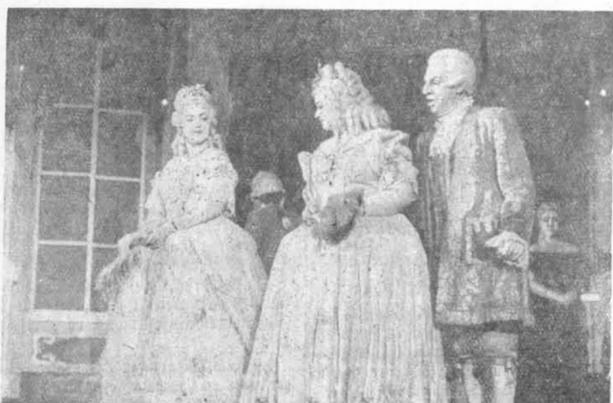
Выступленне А. Голубева ў гадоўнай ролі Котэ («Кето і Котэ») таксама не задавала глядачоў па тых-жа прычынах, што і ў ролі Лукашвічуса.

Музычную культуру і ансамблевыя спектаклі не заўсёды падтрымлівае хор — невялікі па колькасці і не вельмі яркі ў народных сферах. Хацелася-б, каб у калектыве былі і больш моцны ансамбль балета (асабліва жаночы група).

Часам наглядзецца страта пацудзі меры камедыі-мюзіка. Гэтага нават не пазбеглі Алеграў і Савельеў у спектаклі «Кето і Котэ».

Гастролі Растоўскага тэатра ў Мінску прайшлі са значным поспехам. Іны прыцягнулі ўвагу шырокага глядача. У гэтым вялікая заслуга таленавітага творчага калектыва і яго мастацкага кіраўніцтва.

М. КАМЕНСКИ.

Аперета «Дачка фельдмаршала» ў Растоўскім тэатры музыкамеды. Злева направа: Наташа — І. Вільшанская, Гагарына — С. Сасноўская, Кутайсаў — Л. Бранскі. Фота І. Савельеўскага.

Новы сезон у тэатры імя Якуба Коласа

Спектаклем «Васа Жэлезнова» М. Горькага адкрыў свой новы сезон тэатр імя Якуба Коласа.

Вішэсці глядач убачыць на сцене тэатра рад новых пастановак. Падрыхтаван да паказу спектакль «Любоў на святні»

Я. Галана. Пастаноўка п'есы ажыццэўлена на заслужаным дзеючым мастацтва БССР А. Скібіцкім. У гадоўных ролях — народныя артысты БССР Ц. Саргеевіч, М. Звездачотаў, А. Шэлега, артысты

М. Стройская, З. Канапелька, Г. Арлова, Б. Левін і В. Палдзескі.

Тэатр працуе над п'есамі «Не называючы прозвішчаў» Мінко і «Выбачыце, калі ласка» Макаенка. П'есы ставіць А. Скібіцкі і М. Лойтар.

Тэхніка і чалавек

(Занамчэнне).

І як крывіна, што мы не чужы з вуснаў трактарыста такіх-жа, а можа і больш шчырных, прыгожых слоў, адрававаць да свайго каханай Ліды Чарнецкай. Такое абедняе, аскетичнае жыццё герояў ніяк не стасуецца з ролі носьбітаў перадавага, адвядзенай для іх аўтарам у раманае.

Тое-ж самае можна сказаць і ў адносінах Генькі Собала — «гадоўнага ліснага верхалаза». Толькі з намёкаў аўтара даведваемся мы аб іхных пацудзіх Генькі і Зосі, аб іх дружбе, якая выяўляецца ў шчырае каханне. Нам здаецца, што вобраз Генькі толькі-б выйграў, калі-б было менш яго размоў аб пагадзінным графіку і больш шырока раскрыта яго юнацка, палыманна душа ў жыцці.

Пры ўсім майстэрстве, якое адчуваецца ў мове рамана, усё-ж многія рэалісты герояў робяць уражанне механічна прылежных, бо, чуючы іх, мы трацім рэальнае адчуванне жывых, поўнаціх характараў і тых абставін, у якіх яны фарміруюцца. Справа-ж не ў тым, каб паказаць мноства, багацце тэхнікі, а ў тым, каб перадаць рытм працы калектыва, яго глыбокую сутнасць, поўную ўзгодненасць і мэтазональнасць дзеянняў членаў гэтага калектыва, герояў твора.

Бачышы таго, каб, зменшыўшы апісанне тэхналагічных працэсаў, агратэх-

нічных прыёмаў, розных механізмаў і т. п., не адступіць ад мастацкай праўды, многія пісьменнікі траціць падчас меры і пачынаюць пісаць апавяданні, аповесці, раманы не аб людзях, а аб ірадастанцях, аб хуткасным рэзанні метала і г. д. г. зніжваюць галіну навукі, а не літаратуры. Аднак трывога за лёс сваіх герояў не дае спакою аўтару, і ён пачынае надзяляць «механізаваных» людзей рысамі чалавечнасці. Безумоўна, што ў такім выпадку гэты рысы бываюць націгнутымі, а не арганічна спалучанымі з усёй тканінай твора. Больш за ўсё гэта адчуваецца ў апавяданнях.

У апавяданні «Летнімі дзямі» М. Ракітны час-ад-часу згадвае ў інтэрв'ю жывыя механічныя лініі электратрактары, раскаваў ёй аб прычыне работы гэтых машын і іх перавагах над самай дасканалай машынай з рухавіком унутранага згарання.

Квета слухала яго, і ёй хацелася слухаць Максіма Бяскоўца» (падкрэсленамай. — Ул. Ю.).

Ці паверыць чытач гэтай дэкарацыі пісьменніка? Безумоўна, не. Ён паверыць жыццю, які пачынае верыць далей і сам аўтар апавядання, укладваючы ў вусны

героя шчырае прызнанне: «Столькі надбалагата табе, Кветка!.. А чаго хацеў... таго і не снізаў... І гэта нягледзячы, тым больш — табе...»

Такі прабачлівы рэверанс перад чытачом аб недасказаным — з'ява вельмі пашырана ў нашай літаратуры. Ён ідзе ад павярхоўнага знаёмства з жыццём, ад погляду на жыццё з акна вагона хуткага поезда, ад нежадання паказаць дробязі быту і абатуіць іх да разумення новай камуністычнай маралі, савецкай этыкі. Так і хочацца сказаць вуснамі героя апавядання М. Ракітнага: «І гэта надбалагата...» Але гэта магчыма, і гэтага патрабуе наш чытач.

Дарэчы, прыгадалася тут апавяданне Я. Брыля «Гала». Мы не сустракаем там дакладных апісанняў работы трактара, але на працягу ўсяго апавядання, побач з глыбокімі душэўнымі перажываннямі яго героя, адчуваецца подох новага жыцця.

Піганці кроцьці перадаў тэхніка. Тое, што сёння з'яўляецца праблемай, якая складае аснову твора, назавуць становіцца вырашанай і ўстаўрай задачай. І тыя творы, якія ў аснову сваю кладуць праблемы тэхнічныя, а не аб людзях, не праблемы псіхалагічныя, паміраюць або адыходзяць на задні план разам з праблемай, якая аказалася вырашанай. А слаба вырашанай высакароднай і ўдзячнай задачай пакуль ашчэ застаецца ў нашай літаратуры задача стварэння поўнаціх вобраза перадавага чалавека нашата часу.

НА ТЭМЫ ДНЯ

Перад пачаткам сеанса...

Дырэкцыя кінатэатра «Перамога» правяла карысную ініцыятыву, арганізаваную перад пачаткам выхадных сэнсаў эстрадных канцэртаў. Спачатку канцэрты былі цікавымі, разнастайнымі. Перад глядачамі выступалі артысты эстрады, Дзяржаўны аркестр народных інструментаў пад кіраўніцтвам І. Жыноўца, спевы Белдзяржфілармоніі. Аднак так цягнулася нядоўга. Хутка сцэна была цалкам аддадзена ў распараджэнне эстраднага аркестра Белдзяржэстрады. Рэпертуар аркестра быў складзены ў студэнц, у яго ўвайшло 12 музычных нумараў. З таго часу рэпертуар папаўняўся толькі адзін раз — у мей.

Такое становішча, на жаль, не турбуе кіраўнікоў Белдзяржэстрады. Да гэтага часу яны нічога не зрабілі для таго, каб забяспечыць наведвальнікаў кінатэатра цікавымі, змястоўнымі канцэртамі. Між тым, усё ўмовы для гэтага ёсць. Да канцэртаў у кінатэатры трэба прыгавяць не толькі эстрады аркестра, але і майстэрства мастацкага слова, артыстаў Белдзяржфілармоніі, салістаў тэатра оперы і балета, Дзяржаўны хор БССР і іншыя калектывы.

Вельмі карысна наладзіць выступленні лепшых калектываў мастацкай самадзейнасці горада. Такія выступленні будуць спрыяць далейшаму росту і папулярызацыі сярод насельніцтва прафесійнага і самадзейнага мастацтва.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Прэзідыум ССП БССР звярнуўся з просьбай да Дзяржаўнага выдавецтва БССР аб выданні серыі масавай бібліятэкі. Кожная кніжка гэтай серыі будзе складацца з пераважна іх прывітаных твораў, памерам 2—3 друкаваных аркушы. У наступным годзе ў масавай бібліятэцы будуць выданыя кнігі М. Багдановіча, Я. Купалы, Я. Коласа, З. Бядулі, К. Корняк, К. Крапіны, Э. Самуіленка, А. Чурляшова, П. Броўкі, М. Танка, П. Глебкі, П. Панчанкі, В. Таўлая, І. Шамякіна, Я. Брыля.

На чарговым паседжанні прэзідыума ССП БССР разглядала пытанне аб нясучасным выхадзе літаратурна-мастацкага часопіса «Полымя». Сакратар рэдакцыі М. Ткачоў у сваёй інфармацыі адзначыў, што часопіс затрымаўся на віне рэдакцыйных работнікаў, якія нясучасна здаюць матэрыял у друк, а таксама і таму, што дрэнна складзены графік, у якім на друкарскія працэсы больш адвядзена часу, чым на рэдакцыйную апрацоўку матэрыялаў.

У абмеркаванні ўзнятага пытання прынялі ўдзел П. Броўка, А. Зарышкі, М. Лужанін, І. Шамякін, К. Кірэнка, Ул. Карпаў, І. Гурскі, З. Матузаў, Я. Брыль.

Выступаючы таварышы лічаць ненармальнай з'яву пераўзгарна выхад часопіса «Полымя» і адзначаюць, што прэзідыум ССП БССР мала цікавіцца работай рэдакцыі.

У лістападзе гэтага года ў Маскве адбудуцца семінары па пытаннях развіцця дзіцячай драматургіі і па вывучэнню літаратурнай спадчыны М. Горькага. На гэтых семінарах прэзідыум ССП БССР вырашыў паслаць сваіх прадстаўнікоў. На семінары дзіцячых драматургаў камандзіруюцца маладыя пісьменнікі В. Зуб і П. Руцэн, на семінар па вывучэнню спадчыны М. Горькага паедуць крывіцы М. Клімковіч, І. Кудраўцаў, А. Есакоеў, Р. Шкраба і пісьменнік П. Пестрак.

У верасні на семінар маладых крывіцкы выедуць В. Бурносаў і Б. Бурян.

НА КНІЖНАЙ ПАЛІЦЫ

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі:

І. Крылоў. Страказа і муравей. Пераклад з рускай мовы М. Клімковіча і А. Якімовіча. Рэдактар С. Міхальчук. Малюні В. Варэскага. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 16. Цана 1 руб.

Янка Брыль. Лазунок. Апавяданні ў перакладзе на рускую мову. Рэдактар С. Міхальчук. Малюні В. Грамыкі. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 136. Цана 3 руб. 25 кап.

С. Маршак. Кружы гол. Вольны пераклад Ул. Шахаўна. Рэдактар А. Якімовіч. Малюні Дм. Крэслівікава. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 16. Цана 1 руб. 25 кап.

Эдзі Агнцэв. Юным сябрам. Вершы ў перакладзе на рускую мову. Рэдактар А. Якімовіч. Малюні Е. Ціхановіча. Тыраж 8 тыс. экз., стар. 88. Цана 2 руб. 50 кап.

Н. Забіла. Сарока-белобок. Хацінка на яліцы. Пераклад з украінскай мовы А. Якімовіча. Рэдактар С. Міхальчук. Малюні В. Пітрова. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 18. Цана 1 руб. 40 кап.

Ф. Каюндзіс. Апавяданні пра грэчаскага хлопчыка. Пераклад з рускай мовы М. Лупскава. Рэдактар С. Міхальчук. Малюні А. Кагорына. Вокладка Н. Гуціева. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 52. Цана 60 кап.

Як кравіца пуніка ратавала. Народная казка. Рэдактар С. Міхальчук. Малюні В. Бундзіна. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 16. Цана 70 кап.

Пісьмы з Украіны

Заслужаны поспех

Месці гастроль драматычнага тэатра імя Янкі Купалы ў сталіцы Савецкай Украіны — Кіеве прайшоў з вялікім поспехам.

Усе газеты Кіева шырока асвятлялі гастролі тэатра.

«Кіевская праўда» пісала: «Высокае ідэйна-мастацкае гучанне спектакляў, ярка індывідуальнасць артыстаў, цудоўная, напоўненая пячухай меладыйнасцю беларускага мова, такая блізкая да украінскай, забяспечылі поспех гастрольных выступленняў аднаго з найлепшых тэатральных калектываў Украіны.

Заслужаным поспехам у глядачоў карыстаўся жаночы тэатр драматычнага тэатра імя Янкі Купалы, блізкая да украінскага глядачу сваім імкненнем да новага жыцця, сваім бесмертным народным гумарам, духоўным багаццем».

Газеты «Кіевская праўда», «Радніське містэцтва» і «Праўда Украіны» адзначалі, што вобраз прывабытай прастай дзіцячыня Паўлінкі, якая імкнецца да волнага, новага, яшчэ невядомага, але цудоўнага жыцця, выклікаў у украінскага глядача гарачыя шматлікі, таму што сам вобраз — адчуванне разузнага, таленавітага, працавітага беларускага народа, аб гэтым дзена звязаны з лёсам украінскага народа.

Аднак падкрэслівалася, што тэатр дарэмна згладзіў сацыяльную завостранасць спектакля, пераарыштаў фінал п'есы і замяніўшы артыст Якіма Сарока іччэвасці канцом п'есы, калі Якім і Паўлінка без пераходу ўцякаюць з сцяла. Такі канец парухае гістарычную праўду і заступіць сацыяльны канфлікт, пакладзены аўтарам у аснову камедыі.

Асабліва вялікім поспехам карыстаўся спектакль «Хто смеецца апошні» Кандрата Краўцына. Амаль усе газеты прысвятлялі яму вялікі і падрабязныя рэцэнзіі.

«Поспех спектакля», — пісала газета «Радніське Украіна», — перш за ўсё — яго драматычнай вартасці.

Пастаноўка караннае, — адзначае далей газета, — побач з выкрывіцём гарахцакіх не менш важную тэму барацьбы за савецкага чалавека, за выхаванне чалавечай вартасці, прынцыповасці, пільнасці, веры ў сілу савецкага грамадства».

У артыкуле адзначаецца выдатная ігра артыстаў Г. Глебава, Л. Рахленкі, Б. Патонова.

Аднак газета «Радніське Украіна» ўказвае і на істотныя недахопы ў спектаклі. Напрыклад, становіцца вобразам не раскрыты драматургам. Трэба аддаць належнае майстэрству актёраў, якія запамінаюць праблемы ў п'есе. Так, Б. Кудраўцаў (Левановіч) удалося паказаць рысы чужага і разузнага партыйнага кіраўніка.

На старонках кіевскіх газет уважліва разглядаў спектаклі «Гэта было ў Мінску» А. Кучара, «Канстанцін Заслоў» А. Маўзона, «На досвіту» А. Макаенка.

«Кіевская праўда» ў артыкуле «Тэатр мастацкай праўды» піша, што калектыву артыстаў і рэжысёраў, імкнучыся ісці ў нагу з жыццём, дапамог драматургам стварыць неамацаваныя п'ес аб нашай савецкай рэалінасці.

«Аднак трэба адзначыць, — з'яўжае газета, — што ў рэпертуары тэатра няма ні аднаго драматычнага твора аб працы, быццё і культурным рэцэ рабочага класа».

«У апошнія гады, — гаворыцца далей, — калектыву тэатра папоўніўся таленавітай моладдзю з ліку выпускнікоў Беларускага тэатральнага інстытута... З'явіліся ў праграмаме імя маладых артыстаў Ю. Галкіна, Ул. Корняк, Д. Баранчыка, Д. Шапкава, Т. Аліксеевай. Але часцей за ўсё моладзь мы сустракаем у эпизодычных ролях. Л. Драздова, напрыклад, з адзнакай п'ес гастрольнага рэпертуара іграе толькі Наташу Нікалаву («Залі «Аўроры»»).

У атмасферы брацкай дружбы адбыліся сустрэчы ўдзельнікаў калектыва тэатра з працавіцямі Пачарскага, Чыгуначнага, Аццёрскага раёнаў, Белай Цэrvіны, Васілішкова, Дарніцы.

У дзень закрыцця гастрольнага спектакля прысутнічалі грамадскі і партыйныя работнікі, віднейшыя дзеячы мастацтва брацкай Украіны, прадстаўнікі друку і шырокага грамадскага горада.

— Дарогія браты, — сказаў народны артыст СССР М. Крушэльніцкі, — ваша прыбыццё ў нас у Кіеве з'яўляецца сапраўдным святам мастацтва і сведчаннем неспарнага дружбы народаў Савецкага Саюза. Мы захваліліся вайшчэ вышчэ іграй і будзем доўга памятаць вашы таленавітыя майстэрствы сцэны.

М. ТЭРЭШЧАНКА, УЛ. СТРУЖЭУСКИ. Кіев.

Спектаклі коласаўцаў у Адэсе

У Адэсе закончыліся гастролі Беларускага дзяржаўнага тэатра імя Якуба Коласа.

Глядачы знаёміліся з таленавітым калектывам, у якога ёсць сваё характэрнае творчае аблічча, традыцыі, добры актёрскі састаў, удумлівае рэжысура.

Трэба сказаць, што не ўсе спектаклі ў роўнай меры характэрныя творчы ўзровень тэатра. Калі «Ворагі» сведчыць аб тым, якая пільнасць і сустрэча з драматычнай вялікага заснавальніка сацыялістычнага рэалізму, навоўлі калектыву заахвочаны глыбокай сацыяльнай і псіхалагічнай канфліктаў, жывы вобраз праўдзіннага гораўскага мастацтва, дык у лёгкай камедыі старажытных іспанскага і італьянскага тэатраў ён не знаходзіць сабе і не стварае нічога арыгнальнага і значнага.

Несумненна цікавы спектакль «Жорсткі свет». Наглядзены на тое, што п'еса хутчэй імітуе вядомы роман Дайкена, чым ініцыруе яго, тэатр здолеў правільна раскрыць ідэйны сэнс гэтай п'есы і стварыць спектакль, на сваёму духу блізкі Дайкену. Спектакль меў поспех і дзякуючы асобным актёрскім удачам у трактоўцы асноўных сцэнічных вобразаў (Дарыт — Саргеевіч, місе Кленз — Глебаўска, Эферы Файнцінч — Лагоўская, Артур — Федароўскі і іншыя). І калі-б пастаноўшчык спектакля А. Скібіцкі і мастак Д. Сычоў прывялі большую патрабавальнасць да афармлення, дык дэкарацыі старога Англіі, гуманнага Лондана, пахмурых асаблякоў і разваленыя хацін прастых працавікоў не зніжалі-б агульнага ўражання.

Найбольш глыбока праяўляюцца ўладзівы тэатра яркі нацыянальны традыцыі народнага рэалістычнага мастацтва, глыбокае раскрыццё ўнутранага свету людзей у спектаклях «Раскіданае гняздо» і «Несцерка», а таксама ў пастаноўках па п'есах на сучасную тэму.

«Раскіданае гняздо» адлюстроўвае веру І.